

T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

MEDYA FIFA'YI NASIL GÖSTERİYOR?

Mert NALBANT

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2016

T.C.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

MEDYA FIFA'YI NASIL GÖSTERİYOR?

Mert NALBANT

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Burdur, 2016

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 09.06.2016 tarih ve 2016-144/1 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 01.07.2016 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Mert Nalbant'ın "Medya FIFA'yı Nasıl Gösteriyor?" konulu tez çalışması, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE(Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

ÜYE : Yrd. Doç. Dr. Bahri GÜRPINAR

ÜYE :Doç. Dr. Emrah ATAY

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir

01.07.2016

Mert NALBANT

ÖZET

Medya FIFA'yı Nasıl Gösteriyor?

Mert NALBANT

Spor medyası yıllarca ülkemiz insanında futbola özel sığ bir bilgi alanı oluşturmuştur. Oysa futbolun çatı örgütü olarak FIFA'nın işlevini ve yaşanan olumsuzlukları gözden kaçırmak veya yaşananları saklamak, futbol dünyasına olumsuz bir imaj olarak geri yansımaktadır. "Medya FIFA'yı nasıl gösteriyor" başlıklı bu çalışmada; Türkiye'deki haber gazetelerinde FIFA'da yaşanan yolsuzluk ve şike olayları ile ilgili yer alan haberlerin, gazetelerin siyasal görüşlerine göre nitelik ve nicelikleri bakımından farklı olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, FIFA'da meydana gelen şike ve yolsuzluk haberlerinin yazılı medya tarafından nasıl aktarıldığının incelenmesi amacıyla, medya analizlerinde sıkça kullanılan; var olan gerçeklerin olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan betimsel nitelikte bir tarama modeli kullanılmıştır. Taranılan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Ele alınan gazetelerdeki haberler, 27 Mayıs 2015 – 30 Ağustos 2015 tarihleri arasında taranmıştır. Elde edilen bulgular ışığında betimsel tasarımlar oluşturulmuştur.

Sonuç olarak; Türkiye'deki ulusal gazetelerde yer alan, FIFA'da yaşanan yolsuzluk ve şike olayları ile ilgili haberlerin, nitelik ve nicelikleri bakımından gazetelerin siyasal görüşlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Gazete, FIFA, Spor haberleri, Şike,

ABSTRACT

How Does The Media Show The FIFA?

Mert NALBANT

Over the years; the sports media formed a football-specific shallow knowledge area on our citizens. Whereas, failing to notice the encountered negativeness and functions of fifa as a head organization of football, or hiding a multitude of sins returns as a bad image in football community. In this study titled " How Does The Media Show The FIFA", it is aimed to determine that do the newspapers at Turkey different or not in terms of quality and quantity according to their political views about news on corruption and match-fixing activities in FIFA.

In this study it is applied a descriptive scanning model with the aim of researching how is the match-fixing and corruption news in FIFA narrated by printed media; which is frequently used in media analyzes and to be described the existing facts as bare facts. Scanned data is analyzed with content analysis method. The news is scanned from newspapers published between 27th of May and 30th of August.

As a result, it is determined that news on corruption and match-fixing activities parttaking in national newspapers at Turkey differ from eachother in terms of quality and quantity according to newspapers' political view.

Keywords: FIFA, Match-fixing, Newspaper, Sportnews

TEŞEKKÜR

Yapılan bu tez çalışmasında, yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olarak akademik anlamda kendimi geliőtirmemi sağlayan Mehmet Akif Ersoy Üniwersitesi'nin tüm öğretim üyelerine ve bana her konuda yardımcı olarak çalıőmamda yol gösteren, danıőmanım Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şahin'e teőekkürü bir borç bilirim.

Bu günlere gelmemde emeklerini hiçbir zaman esirgemeyen; öğretmenlik mesleğini seçmemin en büyük nedeni olan Baő Öğretmen Mustafa Kemal ATATÜRK'ü örnek almamı sağlayarak bana her konuda destek olan aileme sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

01.07.2016

Mert NALBANT

İÇİNDEKİLER

Sayfa No	
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	1
1.3 Alt Problemler.....	1
1.4. Araştırmanın Önemi	2
1.5. Araştırmanın Amacı.....	2
1.6. Varsayımlar	3
1.7. Sınırlılıklar	3
BÖLÜM II.....	4
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Çalışmalar.....	4
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	4
2.1.1. Spor Nedir?	4
2.1.2. FIFA Nedir?	5
2.1.3. Medya Nedir?	6
2.1.3.1. Spor Medyası	9
2.1.3.1.1 Spor Medyasında Etik.....	11
2.2. Konu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	14
BÖLÜM III.....	16
Yöntem	16
3.1.Araştırmanın Modeli	16
3.2.Araştırmacının Rolü ve Özellikleri.....	16
3.3.Çalışma Grubu	16
3.4.Verilerin Analizi.....	17
BÖLÜM IV	18
Bulgular ve Yorum	18
4.1. Türkiye’de Günlük Olarak Yayınlanmakta Olan Ulusal Gazeteler.....	18

4.2. Örneklem Grubu Gazetelerde Yayınlanan, Toplam Haber Sayıları.....	20
4.3. Örneklem Grubu Gazetelerin Kaynak Dağılımı	20
4.4. Gazetelerdeki Haberlerin Konularına Göre Sınıflandırılması	23
4.5. Örneklem Grubu Örnek Gazete Haberleri.....	24
4.5.1. Yeni Şafak Gazetesi.....	24
4.5.1.1. Seçim Öncesi FIFA'da Şok.....	24
4.5.1.2. Putin'den ABD'ye FIFA Suçlaması.....	24
4.5.1.3. FIFA Başkanı İstifa Etti.....	24
4.5.2. Zaman Gazetesi.....	25
4.5.2.1. FIFA'ya Rüşvet ve Yolsuzluk Operasyonu.....	25
4.5.2.2. Blatter'dan Rüşvet Savunması.....	25
4.5.2.3. İstifasını Sunan Blatter, Rüşveti İtiraf Etti.....	25
4.5.3. Cumhuriyet Gazetesi.....	26
4.5.3.1. Putin'den ABD'ye FIFA Resti.....	26
4.5.3.2. FIFA'da Rüşvet İtirafı.....	26
4.5.3.3. FIFA Başkanlığına Yeni Aday: Platini Doğru Kişi Değil.....	27
4.5.4. Evrensel Gazetesi.....	28
4.5.4.1. FIFA'da Yolsuzluk Baskını: Yöneticier Gözaltına Alındı.....	28
4.5.4.2. Blazer'dan 2010 ve 1998 Dünya Kupası İtirafı.....	28
4.5.4.3. Platini, FIFA Başkanlığına Adaylığını Açıkladı.....	28
4.5.5. Akşam Gazetesi.....	29
4.5.5.1. İngiltere'de Blatter Seferberliği.....	29
4.5.5.2. Yok Artık! Blatter ve İrina Shayk.....	29
4.5.5.3. Blatter Protestocuya Cevap Verecek.....	30
4.5.6. Hürriyet Gazetesi.....	30
4.5.6.1. FIFA'ya Rüşvet Operasyonu.....	30
4.5.6.2. Blatter Yoksa Don Blatter Mı?.....	30
4.5.6.3. AP, Blatter'dan Görevi Bırakmasını İstedi.....	31
BÖLÜM V	32
Sonuç ve Öneriler	32
5.1. Sonuçlar	32
5.2. Öneriler	36
KAYNAKLAR	38
ÖZGEÇMİŞ	42

SİMGELER VE KISALTMALAR

AP	: Avrupa Parlamentosu
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
F.I.F.A.	: Fédération Internationale de Football Association
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TV	:Televizyon

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Ulusal Günlük Gazeteler ve Tiraj Sayıları.....	17
Tablo 2. Gazetelerde Yayınlanan Toplam Haber Sayıları	20
Tablo 3. Yeni Şafak Gazetesi Kaynak Dağılımı	20
Tablo 4. Zaman Gazetesi Kaynak Dağılımı	21
Tablo 5. Cumhuriyet Gazetesi Kaynak Dağılımı	21
Tablo 6. Evrensel Gazetesi Kaynak Dağılımı	21
Tablo 7. Akşam Gazetesi Kaynak Dağılımı	21
Tablo 8. Hürriyet Gazetesi Kaynak Dağılımı	22
Tablo 9. Gazetelerde Yer Alan Haberlerin Konulara Göre Sınıflandırılması.....	22

BÖLÜM I

Giriş

1.1.Problem Durumu

FIFA, futbolu dünyaya yayma çabasında en önemli iletişim aracı olarak kullandığı medya aracılığıyla kendini nasıl gösteriyor? Gerçekte FIFA'nın amacı futbolu yaygınlaştırmak, ama FIFA futbolu daha fazla seyirci ve katılımcı için bir tüketim malzemesi olarak mı görüyor, yoksa medya FIFA'yı olduğundan daha farklı bir duruşta mı gösteriyor?

“Medya FIFA'yı nasıl gösteriyor” başlıklı bu çalışmada, Türkiye'deki günlük haber gazeteleri tarafından yayınlanan, FIFA'da yaşanan yolsuzluk ve şike haberleri incelenerek, medyanın siyasal görüşlerinin yayınladıkları haberlerin nitelik ve niceliklerine etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Medyanın tarafsız olması gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir etkinin olup olmadığının tespiti son derece önemlidir.

1.2.Problem Cümlesi

Ulusal haber gazetelerimizde, FIFA'da yaşanan yolsuzluk ve şike olayları ile ilgili yer alan haberler, nitelik ve nicelikleri bakımından gazetelerin siyasal görüşlerine göre değişiklik göstermekte midir?

1.3.Alt Problemler

1. Ulusal Gazeteler futbolun dünya üzerinde patronu olarak gösterilen FIFA haberlerini yeterli olarak yayınlamakta mıdır?
2. Gazeteler politik duruşlarına ve yakın oldukları spor kulüplerinin çıkar ilişkilerine göre haber veriş tekniklerinde farklılık göstermekte midir?
3. Ulusal gazetelerin spor haberleri satış rakamlarına göre FIFA haberlerinde birfarklılık göstermekte midir?
5. Ulusal gazeteler FIFA ve hükümet ilişkilerine göre haber tarzlarında farklılık göstermekte midir?

1.4.Araştırmanın Önemi

Futbol son yıllarda politikanın ikamesi gibi olarak, politikaya sarf edilemeyen enerji ve heves, gazeteler ve diğer medya organları eliyle futbola hasredilmeye başlanmıştır. “Dünyanın en büyük spor organizasyonunda her gün tekrarlanan sıradan işler” (Jennings, 2006/2007) olarak görülen uygulamalar medyanın ve hukukun radarına yakalanınca durum rutinin dışına çıkmıştır. Futbol ilgisi ve futbol zevki; bir yanda futbolda doludolu bir dünya vardır bilgeliğinin, dünya futboldan ibarettir fanatizmine çevrilmesiyle yeni bir durum tespitiyle karşılaşmamıza, diğer yanda ise 22 adamın bir topun peşinde koşmasından ne anlaşıldığının tartışılmasına yol açmıştır. “Pazarın kendini sürekli olarak ayarlayan pazar fikri tam bir ütopyadır. Böyle bir kurum bir süre varlığını sürdürse sonuç toplumun insani ve doğal özünün yok edilmesi olur” (Keane,1991/1993).

Futbol bir yaşam biçimi olarak günlük ilişkilerimizin olmazsa olmazı durumuna ulaşmıştır. Tribünde, televizyon karşısında futbol izlemek artık spor kültürünün bir parçası haline gelmiştir. Futbola olan ilgi medya ile artırılırken, futbolun kirli ilişkileri de medya ile gözden kaçırılmaktadır. Futbolun ülkemiz insanın bakış açısıyla mevzu edilmesinin, hem futbol bilgisinin yozlaşarak tahrip edilmesini önlemek ve başka şeylerle ilişkisini sağlıklı kurmak bakımından hem de bu basit ve güzel oyundan alınacak zevki artırmak bakımından, bu çalışmanın çok önemli olduğu açıktır. “Spor idealizme dayanan tek insani kuruluştur. Ahlaka dayanmayan bir şeye spor adı verilemez. Bu yozlaşmış bir çerçeveyse, çocuklarımızı buraya girmeleri için özendiririz (Jennings,1994). Bu çalışma; medya etiği ve spor etiği bağlamında ele alındığında önemli bir veri sağlaması bakımından değerlidir.

1.5.Araştırmanın Amacı

Medya yıllarca ülkemiz insanında spora özel sığ bir bilgi alanı oluşturmuştur. Fakat futbolun çatı örgütü olarak FIFA'nın işlevini ve yaşanan olumsuzlukları gözden kaçırmak veya yaşananları saklamak, futbol dünyasına olumsuz bir imaj olarak geri yansımaktadır.

“Medya FIFA'yı nasıl gösteriyor” başlıklı bu çalışmada, Türkiye'deki günlük haber gazeteleri tarafından yayınlanan, FIFA'da yaşanan yolsuzluk ve şike haberleri incelenerek, medyanın siyasal görüşlerinin yayınladıkları haberlerin nitelik ve niceliklerine etkisini tespit etmek amaçlanmıştır.

1.6.Varsayımlar

- 1.Belirlenmiş gazetelerin belirli görüşleri temsil ettiği varsayılmıştır.
- 2.Gazetelerin doğru ve dürüst haber yaptığı varsayılmıştır.

1.7.Sınırlılıklar

1. Yapılan bu araştırma ülkemizde yayınlanmakta olan günlük haber gazetelerini kapsamaktadır.
2. Araştırma 27 Mayıs 2015 - 30 Ağustos 2015 tarihleri arasında sınırlıdır.
- 3.Araştırma, gazetelerin internet sitelerinde bulunan "FIFA" anahtar kelimeli haberler ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Çalışmalar

Bu kısımda araştırmanın problemi ile alâkalı; spor, medya ve FIFA kavramları hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

2.1.Kuramsal Çerçeve

2.1.1.Spor Nedir?

Prof. Dr. Kurthan Fişek 1985 yılında dönemin en değerli açıklamalarından birini yaparak tartışmamızı zenginleştirmiştir. “Çağdaş toplumlarda kentleşme ve sanayileşmenin artması beraberinde ‘serbest zaman’ kavramının yeniden şekillendirilmesini gündeme getirmiştir. Bunun sonucunda spor da yeni anlamlar kazanacaktır“(Fişek,1985).

Atila Erdemli’ ye göre spor, insan organizmasının fiziksel, sosyal ve düşünsel olarak katıldığı verimli bir etkinlik olmakla birlikte amaca yönlendirilmiş, belli kuralları olan katılımcı ve yarışmaya dayanan da bir etkinliktir. Spor, toplumsal bir olgu, bir kültürdür. Ayrıca spor yapmanın amaçları sağlığı korumak, kişisel yeteneği geliştirmek ve belirli yarışmalarda birey ve grup olarak başarı sağlamaktır. Dolayısıyla bir bütün olarak ele alınmalıdır. Çünkü spor yapan insan varlık yapısıyla bio-psiko-sosyal bir bütünlüktür. Onu yalnızca beden olarak ya da ruhsal yanıyla incelemek eksik olacaktır. O aynı zamanda sosyal bir olgudur ve özel bir kültürdür. Bir kültür olarak spor beden kültüründen başlar olimpik kültüre doğru gelişme gösterir. Olimpik kültür spor kültürünün en yüksek basamağını oluşturur. Spor yapan insan hem bu kültürün yaratıcısıdır, hem de bu kültür tarafından yönlendirilir (Erdemli, 2002).

Ateşoğlu’na (1974) göre spor, kişinin kendi kendisi ile yaptığı mücadele ve genellikle rakipleriyle yaptığı yarışdır, Spor çalışmalarına başlayan vekendi sportif durumunun genellikle en alt seviyesinde olan bireyler gerek çalışmalar, gerek yarışmalar, müsabakalar ve karşılaşmalar sonucunda ne seviyede olduğunu görerek yeni bir bilince ve isteğe ulaşır. Kişiler spor yaptıkça kendisini tanıyarak yaşamaya başlar. Kendini bilmek, en iyi olmak, yetkinleşmek, insanın yüksek düzeyde bir yaşama ulaşmasının inkâr edilemez gerçekleridir. Fakat her canlı gibi insan da yapıcı ve yaratıcı gücünün en iyi seviyesinde bile olsa sınırlı bir varlıktır. Eğer başlangıçtaki

seviyesini unuttur, yaşamsal ve sportif etkinliği içerisinde kendisini yenilemezse kolayca ölçüyü kaçırabilir. Ardından kendisini aşırı zorlamaktan, başkalarını küçümsemeye kadar süre gelen birçok seviyesiz davranışlar ortaya çıkar (Erdemli, 2006).

2.1.2. FIFA Nedir?

Akşar ve Merih(2008), futbol dünyasının idari kuruluşu olan FİFA'nın(Uluslararası Futbol Federasyonu), 21 Mayıs 1904 tarihinde kendi federasyonları hali hazırda mevcut olan Avrupa liglerinden Hollanda, İsveç, Belçika, Fransa, Danimarka ve İsviçre'nin katılımıyla, o zamana kadar yalnızca Britanya adalarında düzenlenen Galler, K. İrlanda, İngiltere ve İskoçya'nın katıldığı uluslararası futbol turnuvasını bir dünya turnuvası haline getirmek için yaymak amacıyla Paris'te kurulduğunu söylemiştir.

Boniface(2007), Paris'te 1904 yılında kurulan FIFA'nın (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) her ülkede yalnızca bir federasyon tanıdığını belirtmiştir. Sivil Toplum Kuruluşlarına(STK) has bir hukuksal yapıya sahiptir. Bu yapı Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin yapısını andırır. Bütün STK'lar gibi merkezinin bulunduğu ülkenin yasalarına tabidir. FIFA'nın merkezi İsviçre'nin Zürih kentindedir. Dolayısıyla İsviçre yasalarına göre kâr amacı taşımayan bir kuruluş dernektir. Tüzüğüne göre bu örgütün amacı futbolun gelişmesi için çalışmak ve işleyişin mevzuata uygun olup olmadığını denetlemektir. Dolayısıyla FIFA aynı zamanda düzenleyici –yani oyun kurallarını belirleyen- bir organdır ama bir yandan da en saygınıdır. Dünya Kupası olan kimi müsabakaları örgütleyen bir uygulatıcıdır. Maçların 2002, 2006 televizyon yayın haklarından sağladığı gelir 2,8 milyar İsviçre frangına yükselmiştir. FIFA aynı zamanda 17 Yaş Altı Dünya Gençler Şampiyonası, Kadınlar Dünya Kupası, Salon Futbolu Konfederasyon Kupası ve olimpik futbol turnuvaları düzenler.

Akşar ve Merih(2008),uluslararası futbol turnuvalarının ve maçlarının düzenlenmesi, kuralların uygulanması, belirlenmesi ve aynı zamanda değiştirilmesi konusunda en yetkili organ olan FİFA'nın, tüzüğüne aykırı olarak hiçbir ülke müsabaka düzenleyemeyeceğini ve uluslararası turnuva ya da şampiyonalara katılamayacağını belirtmiştir ya da konfederasyonlar FİFA kurallarına uymadığı takdirde büyük sorunlara ve sorumluluklara yol açmaktadır. Kısa adı IOC olan, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile beraber spor dünyasında organizasyonlar için tek yetkili örgüt olarak kabul edilen F.İ.F.A. "uluslararası futbol şampiyonası düzenleme yetkisi

sadece F.İ.F.A. ya aittir” maddesi ile organizasyonların hukuksal ve düşünsel alt yapısını oluşturur demiştir.

2.1.3. Medya Nedir?

Kitle iletişim araçlarında medya yazılı ve görsel medya olarak iki grupta ele alınmaktadır. Medya kavramı bu çalışmada yazılı basın boyutunda ele alınmıştır.

Demir’e göre (1998), kitle iletişimi yakın dönemde ortaya çıkan bir kavramdır. Basın-yayın sanayisindeki değişimler ve gelişmeler, sesli ve görüntülü basın organları olan televizyon ve radyonun yaygınlaşması, hızla gelişen teknolojiye sıradan basın kavramıyla ifade edilemeyecek bir seviyeye ulaşması, gelişmelerin tamamını içine alacak bir kavrama ihtiyaç göstermiştir. Kitle iletişimi bütün bunları içeren bir kavram olarak kullanılmaktadır. Kitle iletişimini sağlayan gazete, radyo, televizyon gibi araçlarla da kitle iletişim araçları adı verilmektedir. Aslında kitle iletişim araçları anlamına gelen ve dilimize İngilizceden yerleşen MassMedia’nın kısa adı olarak kullanılan “medya” da günümüzde bu anlamda kullanılmaktadır.

Kitle iletişim araçları, yani medya, halka iletiler ve semboller aktaran bir sistemi oluşturur. Toplumun kurumsal yapısıyla bütünleştirecek değerleri, davranış biçimlerini ve inançları bireylere aşılacak ile onları eğlendirmek ve bilgilendirmek kitle iletişiminin işlevleri arasındadır (Herman ve Chomsky, 1988/1999).

Medya sektörü, bazen birbiriyle çelişen iki ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım, haberin işlenmesi ve toplanmasıdır. Bu ciddi kısım, bir ülkenin sosyal standartlarının oluşması ve dinamizmi safhalarında güçlü ve fikirsel çeşitlilik açısından etkileyici bir “köpeği” gibi davranır. Adeta ülkeyi kendi kendisiyle konuşturur. Küçük ya da kişisel ölçekte bir grup dışındaki haberleri dinlemek veya anlamak için ağlamaklı bir şehirliden aktarılan duygu sömürüsü yüklü ve ilginç şeyler içeren haberler bu bağlamda anlamını ve geçerliliğini yitirmiştir. Medya sektörünün diğer bir fonksiyonu da, daha az yüce istekler içeren ve her nasılsa etik nicelikler üstüne düşük empati sahibi olan, yeni medya teknolojileri kullanarak dinleyenleri eğlendirmeyi amaçlayan olanıdır. Bu şekilde ucuz yolla birden fazla izleyiciye ulaşır. Bunun yanı sıra müzik dinlemek için konsere gitmeye ya da etkilenmek için dramaya gitmeye gerek yoktur. Hatta bu basın sektörünün popülerliği kullanılarak toplu üretimi toplu tüketim sayesinde oluşan birçok mal pazarlanabilir (Tükenmez,2003).

Tükenmez'e göre (2003), bir medya kurumunun tarihçesi hemen hemen tanımı gereği aynı zamanda yayımlandığı ülkenin de tarihidir. Gazeteler, ülkenin politikasının çok ötesine giderler. Edebi ve sanatsal yaşam, sıradan insanların yaşamları; bir ülkenin çocuklarının eğitime biçimi, reklamların satmaya çalıştıkları mallar, insanların dinleri; bankaları ve işletmelerinin çalışması; suçluların tarzı ile polisin tutumu; hepsi oradadır. Bir gazete, genel olarak bir medya kuruluşu bir ulusun kültürünün güneşidir. Medya kuruluşları kendi ahlaklarını ve kendi inançlarını okurlarına kabul ettirmiş olmalıdır.

Chomsky'e göre(1995), devletin ve diğer şirketlerin çıkarlarına hizmet eden medyanın aslında kamu çıkarlarına hizmet etmesi gerekir. Kitle iletişimin ayartma ve saldırı ekranı, halkın büyük çoğunluğunu ipnotize etmek ve esir almak için düzenlenmiştir. Bu etkiyle halkın bu kesimi dikkatli reklamcılara hurda fiyatına satılabilir ve aynı zamanda "manyakça" simgeler ve işe yaramaz şeylerle sloganlar yerle bir edilebilir. Detaylı bilgi ile kitle direncinin ortaya çıkmasını engelleyen yavan açıklamaların ardında rahatına bakan ve medyanın aşılmaz gücü ile korunan devlet birimleri ise savaştan kâr eder.

Demokrasi gereğince ve demokratik öğretilere göre bağımsızdır ve kendi gerçeğini bularak tüm bireylere duyurmaya adanmıştır; bundan dolayı kitle iletişimi, evrende olup biten her şeyi güç odaklarının bakış açısından veremez. Kitle iletişiminin idarecileri haber konusundaki seçimlerinin nesnel ve mesleki ölçülere taraf tutmayan bir şekilde dayandığını savunurlar ve aydınlar kesimi de onların bu iddialarını destekler. Ancak, eğer güçlü kesimler halkın neyi seyredip dinleyeceğine ve düşüneceğine karar verebiliyor, söylemin ilkelerini tespit edebiliyor ve düzenli propaganda kampanyalarıyla halkı "idare ve sevk" edebiliyorsa, düzenin işleyişine dair olağan görüşün, gerçeklikle hiç ama hiç örtüşmediğinin göstergesidir (Herman ve Chomsky, 1988/1999).

Haber verme, kitle iletişiminin kurumsal görevlerinin en başında gelmektedir. Basının hiçbir engele uğramadan tüm yönleriyle haberleri aktarabilmesi, çağdaş demokrasilerde özgürlükçü düzen açısından hayati bir öneme sahiptir ve sahip olmalıdır. Çünkü özgürlükçü hukuk devleti gücünü vatandaşlarının iradesinden alır; seçmen vatandaşın ülkesinin dışında ve ülkesinde cereyan eden olaylar hakkında eksik, tek yanlı veya yanlış bilgi edinmesi, direkt olarak demokrasiye zarar verir ve milli iradenin doğru tecelli etmesine engel olur (Demir,1998).

Herman ve Chomsky'e göre (1988/1999), devlet bürokrasisinin iktidar aletlerini elinde tuttuğu ülkelerde, kitle iletişim araçları üzerinde genellikle devlet sansürü ile desteklenen ve uygulanan tekelci denetim, iletişim araçlarının egemen seçkinlerin amaçlarına hizmet ettiğini açıkça gösterir. Propaganda sisteminin işleyişini fark etmek, medya araçlarının özel sektöre ait olduğu ve devlet sansürünün bulunmadığı ülkelerde çok daha zordur. Bu haller özellikle de medya araçlarının çok ciddi bir rekabet içinde olduğu, belirli aralıklarla hükümetlerin ve şirketlerin yolsuzluklarını hedef alıp bunları gün yüzüne çıkarttığı ve kendilerini toplumun genel çıkarlarının ve özgürlüğünün yılmaz savunucuları olarak boy gösterdikleri ülkelerde geçerlidir. Durumları böyle olan ülkelerde medya tarafından tartışılmayan ve gözden kaçan nokta ise, eleştirilerin özelliklerindeki kısıtlılık, kaynak dağılımındaki eşitsizliklerin büyüklüğü ve bu eşitsizliğin özel medya da sesini duyurabilme, medyanın işleyiş ve davranışını etkileme bakımından ortaya çıkarttığı sonuçlardır.

Tüm radyo-TV şirketleri ve şebekelerin hükümetin vereceği ruhsat ve izinlere ihtiyacı vardır; dolayısıyla hepsi hükümetin denetimine ve baskılarına açık durumdadırlar. Bu hukuki ve teknik bağımlılık medyayı hizaya sokacak bir sopa olarak kullanılmıştır. Böylece medya politikası kurulu düzen doğrultusundan sapacak olursa, bu tehdit harekete geçirilebilir. Medya kendini bu tehlikeden korunmak için, kulis faaliyetlerine girer, çeşitli siyasal harcamalar yapar ve politik bağlantılarını geliştirerek ve dikkatli bir politika izler (Herman ve Chomsky,1988/1999).

İrvan'a göre (1997) demokrasinin, kitle iletişiminden beklentilerinde ciddi oranda titiz ilkeleri vardır. Kitle iletişiminin siyasal sistem için bir takım hizmet ve işlevleri yerine getirmesini ister. Aşağıdaki ilkeler bunların arasında en önemlilerdendir:

1. Siyasal ve toplumsal çevrenin gözetimi, vatandaşların refahını olumlu ya da olumsuz biçimde etkileyecek gelişmelerinin haber verilmesi,
2. Baskı ve çıkar gruplarının sözcülerinin ile siyasetçilerin anlaşılır ve aydınlatıcı görüşlerini aktarmaları için bir platform görevi görme,
3. Hem çeşitli görüş açıları arasında hem de iktidarı (şu anki ve gelecekteki) ellerinde bulunanlar ile kitleler arasında iletişim kurma,
4. Vatandaşları, siyasal süreçleri sadece hakkında konuşmak ve izlemekten çok; tercih yapmaları, öğrenmeleri ve katılmaları için teşvik etme,
5. İzleyicileri, kendi siyasal çevrelerini anlamlandırabilen ve potansiyel olarak duyarlı davranan kişiler olarak görerek onlara saygı gösterme,

6. Resmi görevlilerin ellerindeki gücü nasıl kullandıklarına dair hesap vermeleri için mekanizmalar sağlama,
7. Günün önemli sorunlarını, bu sorunları gündeme getiren ve çözebilecek olan güçleri de kapsayacak biçimde tespit etme,
8. Medya haricindeki güçlerin, kendi dürüstlüklerini, bağımsızlıklarını ve izleyicilere hizmet etme yeteneklerini yok etme çabalarına ilkeli biçimde karşı koyma.

2.1.3.1. Spor medyası.

Televizyon ve dijital yayın platformları, üçgen ilişki düzlemini dörtgen ilişki düzlemine taşıyan önemli bir faktördür. Dijital yayın platformları ve televizyonun yine ana hedef kitlesi olarak karşımıza taraftar müşteri çıkıyor. Futbol, televizyonu yönlendirip etkilerken, televizyon da ulaştığı taraftar kitleleri, daha doğrusu futbol müşterisi ya da tüketicisi ile olayın rengini ve boyutunu değiştirmektedir (Akşar ve Merih,2008).

Özsoy, spor medyasının evrenin her noktasında, gazeteciliğin genel alanlarından biri olarak kendine ait özellikleriyle özgün bir yapıya sahip olduğunu ifade etmiştir. Hayatın gerçekliğinin dışında olarak, haber konularının genelde eğlence, sağlık ve boş zamanları değerlendirme amaçlarıyla gerçekleştirilen “sportif oyunlar” olması, spor medyasını farklı bir konuma oturtmaktadır. Bu tarafıyla spordaki kitle iletişimi gazeteciliğin alanları arasında “daha az ciddi” olarak değerlendirilmektedir(Özsoy, 2012).

Türkiye’de gazeteciliğin spor alanı, medya alanlarının en çok eleştirilen kısmında başı çekmektedir. Bu eleştiriler genellikle taraflı yayın anlayışı ve gerçek dışı haberler konularında yoğunlaşmaktadır (Özsoy,2012).

Doruk ve Şenduran’a göre(2006); televizyonlardan, dergilerden, gazetelerden ve radyodan oluşan medyanın spor bölümlerine çoğunlukla futbol ile ilgili haberler yer almakta ve yayınlanmaktadır. Günlük gazeteler sayfalarında %10-25 oranında spor haberlerine ayırmaktadırlar. Yazılı medya olan gazetelerin, televizyon ve radyolardan bir takım farkları vardır. Yazılı basının spor üzerindeki etkilerini ve bu farkları ve şöyle sıralayabiliriz:

- Yazılı basının, televizyonun ortağı olduğunun kabul edilmesi, onun tamamlayıcısı ve hazırlayıcısı olduğuna inanılması gerekmektedir. Televizyon, olayları naklen yani anlık olarak yayınlar, ama çoğu kez resmi bir nitelik ve ağız taşır. Bazı konularda

istediğini istediği gibi söyleyemez. Gazete ise, televizyonun bazen söyleyemediği konuları daha rahatça söyleyebilme gücüne sahiptir.

- Gazete bir oyuncunun veya takımın durumunu, formunu çok açıkça eleştirebilir. Hatta bunun sebeplerine inebilir.

- Televizyon, belirli görüntülerin dışına çıkmakta zorlanır. 20 kamera koysa, 21'inci kamerayı gerektiren, görünmeyen bir köşe olabilir. Oysa gazete resmi çekilmiş olan veya yazar/muhabir tarafından gözlemlenmiş olan o noktanın yorumunu rahatça yapabilir ya da foto muhabiri, makinesini alıp o köşenin resmini çekebilir.

- Televizyon ve radyo size günün belki her saatinde ne olduğunu bildirebilir; gazete ise, günde bir kez bütün bu olanların arka planlarını da bildirir. Bir gazete bunu hakkıyla gerçekleştirir ve ilke edinirse, televizyon ve radyonun gelemeyeği bir seviyeye ulaşmış olur.

-Gazeteler bir spor karşılaşması ile ilgili detayları, grafiklerle ve krokilerle vererek eleştiri yaparlar.

-Gazete, heyecanlı ve/veya ilginç baskılarıyla da okuyucuyu kendine çekebilir.

-Yazılı basın yeni spor dallarının tanıtılması konusunda da daha ilgili ve etkilidir. Spor dallarının kurallarını anlatabilir, resimle süsleyebilir, gençleri özendirir.

Spor medyasının bir eğlence paketi şeklinde dikkatlice düzenlendiği ve sunulduğu düşünülse bile çoğumuz televizyonda bir spor olayı gördüğümüz zaman olayın gördüğümüz gibi olduğuna inanırız. Aynı zamanda yorumcularında olayı olduğundan farksız yorumladığını düşünürüz. Genellikle işittiğimiz ve gördüğümüz şeylerin olayları üretenler, kontrol altında tutanlar, yorumları yapanlar özel neticeler için seçilen sosyal dünyalarında yapılandırdıkları imaj ve mesajlar serisi olduğunu düşünmeyiz (Tükenmez,2003).

Futbol etkinliklerinin reklâmı ve destekleyiciliği ya da farklı ürünlerin spor yolu ile tanıtımı için spor pazarına ulaşmak isteyen pazarlamacılar, pazar içerisine küçümsenemeyecek miktarda kaynak aktarımı yapmaya başlamışlardır. Sanayi içerisindeki farklı özelliklere sahip homojen tüketici yapısına ulaşmak için, üreticilerin ürünlerini tanıtırken sportif etkinliği ve futbol organizasyonlarını hedef tüketiciye ulaşmak için bir araç olarak kullanmakta oldukları görülmektedir. Bu anlamda televizyon ve futbol, artık birbirinden ayrılmaz hale gelmiştir (Doruk ve Şenduran,2006).

Alver'e göre(2008), futbol kulüpleri ile ekonomik, politik ve medya amaçlı firmalar futbol sanayisinin tüm şartlarını kendi yararları doğrultusunda yönlendirmeye çalışmaktadırlar. Futbolun kitleleri büyümesi; futbol kulüpleri, medya ve ekonomik amacı olan firmaların ortaklıklarına dayanan karşılıklı çıkar ilişkileri içine girmelerini beraberinde getirmiştir. Karşılıklı kabul esasına dayanan bu ilişkide taraflar birbirine muhtaçtır. Medya futbolu yalnızca satmakla kalmayıp, aynı zamanda kendi satışını da futbol ile birlikte yapmaktadır. Kitle iletişiminde, futbol karşılaşmalarının yayını sırasında aşırı miktarda reklama yer verilmektedir. Bu bakış açısından ekonomik amaçlı firmalar ile medya pazarı birbirine bağımlı hale gelmektedir.

Medya desteği olmadan ticarileşmiş sporlar ilgi çekici hale gelmekte zorlanır. Olaylar hakkında bilgi ilgiyi doğurur ve ilgi de televizyon seyretme veya bilet satış oranlarını arttırır. Maçlar oynandıktan sonra sonuçlar haber başlıkları haline getirilir ve olayların yorumları taraftarlar için eğlence kaynağı olur, bu durum izleyicilerin kişisel olarak olaya katılıp katılmadıklarına bağlı değildir ve bütün kültürlerin ortak özelliğidir (Tükenmez,2003).

Dil; medyada sahip olduğu önemli bir görev olan gerçeklik tasarım aracı olmak ile beraber, iktidarın da bir aracıdır; iktidarın bu aracının nasıl kullanıldığı ise, kitle iletişimine göre değişmektedir. Eğretilmeler futbol diline göre yapılandırılmakta ve futbol haberleri yoluyla geniş toplumsal kısımlara ulaştırılmaktadır (Alver,2008).

1891 yılında yayınlanan eskrim sporu ile ilgili birkaç yazıyla, Türkiye'de kitle iletişim sporla yazılı olarak ilk kez tanışmıştır. Bu tanışma1911'de Tasviri Efkar'da ilk maç yazısı ve Selanik'te çıkan Asır gazetesinin spora yer vermesi ile süregelmiştir. İlk spor sayfasını 1933 yılında Haber gazetesi yapmıştır. İlk günlük spor gazetesi ise 1952 yılında Türk Spor adı altında basılmıştır. Spor basınının %90'a ulaşan oranda futbola yönelik olduğu 60'lı yıllarda, Tercüman gazetesi çok imzalı ve renkli spor ekini yayınlamıştır (Öztürk,1998).

2.1.3.2. Spor medyasında etik.

Toplum ile medya ilişkisinde var olduğu farz edilen bir sözleşme gereği medya bir takım yükümlülüklerin altında bulunmaktadır. Dolayısıyla insanların hayatını ilgilendiren önemli konuları doğru ve eksiksiz bir biçimde haber yapması, meydanının etik bakımdan uygun faaliyet gösterebilmesinin temel koşuludur. Medya organlarının uymakla yükümlü olduğu varsayılan alt düzey etik sınırlamalar, yalnızca haberin gerçeğe uygunluğu, doğru verilmesi ve nesnelliği gibi konuları

kapsamak ile kalmayıp, haberin gerçekleştiği bağlamın da tarafsız ve eksiksiz bir biçimde aktarılmasını içermektedir(Şimşek, 2009).

Medya pahalı bir alandır. Medyanın büyük bir ekonomik baskı altında kalmasında; her gün değişen teknolojiye ayak uydurmak, köşe yazarlarının birçoğunun aldığı astronomik transfer ücretleri ve maaşlar, dev medya binalarını ayakta tutmak, çalışanların sosyal hak ve maaşlarını karşılamak vb. nedenler yatmaktadır. Medya, bu tarzdaki ekonomik baskıları azaltmak amacıyla siyasi iktidarlara yakın olma çabası ile birlikte ister istemez bazı taraflara daha yakın olma zorunda kalmaktadır. Bazı ülkelerde istediğini başa getiren istediğini alaşağı eden, hükümetler kuran hükümetler yıkan ve ekonomik kararlara hükümetmiş gibi karar veren medya Türkiye’de de siyasi iktidara bağımlıdır. Bu bağ, karşılıklı çıkar bağıdır. Fakat Ankara’ya güvenerek devlet üzerinden zenginleşme politikası izleyen birçok medya grubu bu çıkar bağı sonucunda ya zora girmiş ya da batmıştır(Şimşek, 2009).

Ceylan’a göre (2012), etik ilkeler ve etik kurallar kapsamında tarafsız ve dürüst olması gereken basın kuruluşları; toplum gelişimi ve kendi gelişimine katkıda bulunması gerektiği halde, bu ilke ve kuralların dışına çıkarak kendi gelişimini engellemekle beraber toplumun gelişimine de engel olmaktadır.

Kendilerine doğru ve tarafsız haber vermesi, insanların bağımsız medyadan istediği tek şeydir. Ancak demokrasilerde insanların gözü kulağı olan kitle iletişim organları ulusal ya da yerel fark etmeksizin her zaman siyasilerin baskısı altında olmuştur. Birçok kişinin bildiği gibi, siyaset ve medya birbirinden etkilenir ya da çoğu zaman birbirlerini baskı altında bırakırlar. Fakat siyaset çemberi her zaman medya çemberinden büyük olmuştur. Bu da yetmezmiş gibi siyasi düşünce sahipleri iktidarı ele geçirdiklerinde, medyanın etrafını saran çemberi kırarak bağımsızlığına ve özgürlüğüne ulaşması daha zor hale gelmektedir (Şimşek, 2009).

İlkeli davranarak bilgiyi yansız şekilde halkla paylaşıp, insanlara haklıyı ve haksızı ayırt etme işini bırakması gereken medya, Türkiye’de buna zıt olarak hareket ederek; kıvılcımın ateşlenmesi için birincil görevi yerine getiren tek eleman konumuna gelerek birçok olaya müdahil olmuştur. Türkiye gerçeği olarak bunu her darbe öncesi ve sonrasında basının yapmış olduğu yayınlarda görmek mümkündür (Ceylan, 2012).

Spor basını, etik kodlarının en fazla ihlal edildiği medya çalışma kollarından birisidir. Ülkemizde spor basını, etik bir bakış açısı ardından meslek ilkelerine aykırı davranışlar olarak tartışılmamakta ve neredeyse etik kodların dışında, sıradan bir

gazetecilik alanı olarak görülmektedir. Hâlbuki güvenilir bir basının temelleri etik ilkelere olan bağlılığa dayanır. Basın, ancak okuyucu kendisine güven duyduğu zaman işlevini yerine getirebilir. Spor sayfaları yer alan gazeteler ya da spor gazeteleri de bu güven duygusundan bağımsız değildir (Uzun, 2004).

Mesleki kuruluşlar tarafından birçok alan için geçerli olan etik kodlar, gazete haberlerinde etik değerlerin yükseltilmesi amaçlanarak gazetecilik alanında da geliştirilmiştir. Fakat varlık ve nitelik olarak bu etik kodların tek başına yeterli olması beklenemez. Gazetelerin bu etik kod standartlarını ne ölçüde uyguladıkları her zaman tartışma konusu olmuştur. Gazetelerde bulunan kurum dışı ve kurum içi birçok eleman dolaylı ya da doğrudan gazete haberlerinin belirli etik kurallar çerçevesinde yayınlanmasını sağlamaya çalışır. Okur temsilciliği, bu kurum içi unsurlardandır ve gazetelerde özdenetim işlevinde bulunan bu temsilciliğinin, gazete haberlerinde etik kurallara uyulmasını sağlamada etkiye sahip olduğu konusunda araştırmalar yapılmasına gereksinim vardır (Atabek,2006).

Meslek örgütlerinin güçlerinin artırılması yönünde çaba sarfedilmesi, medya yöneticilerinin kamuoyunun bütün kesimlerine karşı sorumluluk taşıması, istihdam politikalarının yeniden gözden geçirilmesi, spor gazetecilerinin futbolun boyunduruğundan kurtulması, spor basınında etik değerlerin geliştirilmesi için gerekmektedir. Spor basınına kendine özgü etik sorunlarını, basının genel etik anlayışından farklı bir şekilde değerlendirmek düşünülemez. Pratikte ifade özgürlüğü üzerindeki yasal kısıtlamalar ve ticari çıkarların kısıtlamalarıyla mücadele edilmesi, basının kendisine yüklenen dördüncü güç görevini yerine getirebilmesi için gereklidir. Etik, bu mücadeledeki araçlardan olmazsa olmazlar içerisinde. Fakat spor basını için geçerli olan etik kodlar geliştirilirken, yalnızca muhabirler değil, haber üretim sürecinin tüm aşamalarında müdahil olan herkes kendi payına düşen sorumluluğu üstlenmelidir (Uzun,2004).

Medyada etik problemlerin kaynağı olarak ülkemizde medyanın herhangi bir alanında çalışmak için hiçbir ölçütün olmaması gösterilebilir. Şüphesiz spor medyasında bu problemlerin en belirgin örnekleri görülebilir (İlhan ve Çimen, 2011).

Basın mesleğinde ister mektepli ister alaylı olsun, doğru ve tarafsız habercilik ilkelerine bağlı kalındığı takdirde; ne kişilik hakları veya ifade özgürlüğü ile etik karşı karşıya gelecek ne de gerçekleşen olaylar meslek ilkelerinin ve hukukun çözümlemesi için beklenen adli olaylar haline gelecektir(Banar, 2006).

2.2.Konu İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Dudu(2015), "30 Mart Genel Seçimlerinde Siyasi Parti Liderlere Ait Fotoğraf Kullanımının Gazetelerin İdeolojilerine Göre Farklılaşma Biçimleri" başlıklı çalışmasında; örneklem grubuna dahil ettiği gazetelerin haberlerini inceleyerek analiz etmiştir. Sonuç olarak; çalışması dâhilinde incelediği gazetelerin yaptığı haberi yayınlama biçimlerinde ideolojileri ile paralellik gösterdiğini saptamıştır.

Yaktın, Güçhan, Demiray ve Sağlık(1990) yapmış oldukları " Ulusal Gazetelerde Kadın İmajı" başlıklı çalışmalarında; değişik okur gruplarına sahip olduklarını belirttikleri farklı gazete haberlerini incelemiştir. Sonuç olarak, haberleri yayınlama biçimleri ile okuyucu kitle yapıları arasında çatışma saptamamışlardır.

Ertem, Candan Dönmez ve Oksel (2009), "Günlük Gazetelerde Hemşirelik Başlıklarının İncelenmesi" adlı çalışmalarında; belirledikleri günlük gazetelerde "hemşirelik" anahtar kelime haberleri tarayarak, yazılı basında yer alan haberleri değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak, gazetelerde hemşirelik ile ilgili haberlere yeterince yer verilmediğini saptamışlardır.

Kes Erkul(2015), "Yazılı Basında Kentsel Dönüşüm: Yüksek Tirajlı Gazeteler Üzerine Bir İnceleme" başlıklı çalışmasında, içerik analizi yöntemini kullanarak, kentsel dönüşüm haberlerinin medya tarafından nasıl çerçevelenerek aktarıldığını araştırmıştır. Araştırması sonucunda Türkiye'de tiraj sıralamasında ilk beşte olan gazetelerin, kamuoyunda tartışılan kentsel dönüşüm ile ilgili tartışmaları tüm yönleri ile yansıtmada başarılı olmadıklarını saptamıştır.

Levent (2013), "Günlük Gazetelerde Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Haberlerin İncelenmesi" başlıklı çalışmasında, 2012 yılı itibariyle Türkiye'de en çok okunan ve satışı en fazla olan ilk beş gazetenin haber kaynaklarını tarayarak, Türkiye'de üstün yetenekli çocuklara yönelik haberlerin sayısını ve içeriğini belirlemiştir.

Arslan ve Koca (2006), "Kadın Sporcuların Yer Aldığı Günlük Gazete Haberlerinin Sunum Biçimine Ait Bir İnceleme" adlı çalışmalarında, belirledikleri gazetelerin spor haberlerini içerik analizi yöntemi ile incelemiştir. Sonuç olarak; günlük gazetelerde kadın sporcular ile ilgili yer alan haberlerin yetersiz olduğunu ve hem haberlerde hem de fotoğraflarda toplumsal cinsiyet vurgusunun yer aldığını belirtmişlerdir.

Literatürde, araştırmamıza yöntem olarak benzeyen çalışmalar olmak ile birlikte, "Medya FIFA'yı Nasıl gösteriyor ?" başlıklı çalışmamız ile bire bir örtüşen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu araştırmada, FIFA'da meydana gelen Şike ve yolsuzluk haberlerinin medya tarafından nasıl çerçeveslenerek aktarıldığının incelenmesi amacıyla medya analizlerinde sıkça kullanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bu bağlamda içerik analizi basılı ya da görsel metin ve dokümanların daha önceden belirlenmiş kategorilere göre kodlanarak nicel hale getirilmesine ve nicel araştırma stratejileri kullanılarak yorumlanmasına dayanan bir yöntemdir. Medya metinlerinin içerik analizi yöntemi ile analiz edilmesi anlatılar ve söylemlerin geri planda kalması bakımından eleştiri olsa da büyük veri setleri (600'den fazla metin içerenler) zerinde yapılan analizlerde 'sistematik' ve 'objektif' olarak değerlendirilme yapılabilmesini sağlayan en uygun yöntem olarak görülmektedir (Kes Erkul, 2015).

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada var olan gerçeklerin olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan betimsel nitelikte bir tarama modeli kullanılmıştır. Taranılan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Ele alınan gazetelerdeki haberler, 27 Mayıs 2015 – 30 Ağustos 2015 tarihleri arasında taranmıştır.

3.2. Araştırmacının Rolü ve zellikleri

Araştırmacı araştırmanın uygulama boyutunda medyada yer alan haberlerin seçilmesini yaparak çalışmanın sağlıklı yürütülmesinde aktif rol almıştır.

3.3. Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini Türkiye'de yayınlanmakta olan günlük haber gazeteleri oluşturmaktadır. Basın ilan kurumu verilerine göre düzenli yayınlanan günlük gazete sayıları 46 olarak belirlenmiştir. Yayınlanmakta olan bu gazetelerden yayın içeriklerine bakıldığında siyasal çizgileri, yayın anlayışları siyasal duruşları anlaşılmaktadır. Siyasal yelpazenin sağ kesiminden iki gazete; Yeni Şafak ve Zaman, sol medya olarak Cumhuriyet ve Evrensel, liberal medya grubundan Hürriyet ve Akşam gazeteleri rastgele örneklem seçimi yöntemiyle araştırma rneklemimize alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, çalışma örneğine dâhil olan gazeteler araştırmacı tarafından dikkatlice taranarak, sayfalarında "FIFA" anahtar kelimesi ile yer verdikleri haberler belirlenmiştir. Belirlenen haberler üzerinde içerik analizleri yapılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular

4.1. Türkiye’de Günlük Olarak Yayınlanmakta Olan Ulusal Gazeteler

Bu bölümde Türkiye’de günlük yayınlanmakta olan ulusal gazetelerin,2015 yılı Mayıs ayındaki toplam baskı sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 1.

Ulusal Günlük Gazeteler ve Baskı Sayıları(Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü)

Gazeteler	Aylık Tirajları (Mayıs 2015)
Akşam	4.372.293
Aydınlık-Vatan-Emek-Namus	3.629.006
Bizim Anadolu	203.896
Bizim Gazete	188.325
Bugün	4.650.506
Cumhuriyet	2.888.294
Diriliş Postası	987.847
Dokuz Sütun	213.070
Dünya	998.200
Günboyu	212.765
Güneş	4.316.439
Günlük Evrensel	635.253
Habertürk	7.355.929
Halkın Gazetesi Birgün	1.291.880
Hürriyet	13.678.876
Hürses	181.350
İstanbul	266.145
Milat	1.970.813
Milli Gazete	1.379.518

Milliyet	6.191.965
Ortadoğu	509.851
Önce Vatan	280.032
Posta	14.404.461
Sabah	11.818.544
Son An	117.182
Son Saat	202.289
Sözcü	12.908.121
Star	4.320.192
Şok	1.397.066
Takvim	5.051.702
Taraf	2.787.691
Tünaydın	191.583
Türkiye	6.021.901
Türkiye'de Vakit	196.665
Türkiye'de Yeniçağ	2.414.720
Vahdet	1.317.365
Vatan	4.185.373
Yeni Akit	3.063.628
Yeni Asya	1.695.811
Yeni Çağrı	191.920
Yeni Mesaj	1.692.489
Yeni Söz	206.150
Yeni Şafak	4.244.763
Yenigün	194.295
Yurt	1.166.194
Zaman	28.989.948

Tablo 1’de Türkiye’de yayınlanmakta olan 46 gazete ve Mayıs 2015 ayına ait tirajları verilmiştir.

4.2. Örneklem Grubu Gazetelerde Yayınlanan, Toplam Haber Sayıları

Bu bölümde örneklem grubuna dahil ettiğimiz gazetelerin görüşlerine ve belirlenen süreçte yayınladıkları toplam haber sayısına yer verilmiştir.

Tablo 2.
Gazetelerde Yayınlanan Toplam Haber Sayıları

Gazete İsmi	Siyasi Görüş	Toplam Haber Sayısı
Yeni Şafak	Sağ	19
Zaman Gazetesi	Sağ	19
Cumhuriyet Gazetesi	Sol	17
Evrensel	Sol	11
Akşam	Liberal	35
Hürriyet	Liberal	68

Tablo 2’de, gazetelerde yayınlanan toplam haber sayılarına bakıldığında; Hürriyet Gazetesi 68 haber ile en çok iken, Evrensel Gazetesi 11 haber ile en az sayıda haber yayınlamıştır.

4.3. Örneklem Grubu Gazetelerin Kaynak Dağılımı

Bu bölümde, örneklem grubu gazetelerin haberlerinde göstermiş olduğu kaynaklar ve bu kaynaklara ait haber sayıları tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 3.

Yeni Şafak Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Doğan Haber Ajansı	1
İhlas Haber Ajansı	2
Anadolu Ajansı	13
Yeni Şafak	3

Tablo 3’de Yeni Şafak Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında Anadolu Ajansı 13 haber ile en çok, Doğan Haber Ajansı 1 haber ile en az sayıda yer almaktadır.

Tablo 4.

Zaman Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Reuters Haber Ajansı	1
Spor Servisi	18

Tablo 4’de Zaman Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında Spor Servisi 18 haber ile en çok iken Reuters Haber Ajansı 1 haber ile en az sayıda yer almaktadır.

Tablo 5.

Cumhuriyet Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Cumhuriyet.com.tr	16
Anadolu Ajansı	1

Tablo 5’de Cumhuriyet Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında cumhuriyet.com.tr 16 haber ile en çok iken Anadolu Ajansı 1 haber ile en az sayıda yer almaktadır.

Tablo 6.

Evrensel Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Dış Haberler	1
Spor Servisi	10

Tablo 6'da Evrensel Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında Spor Servisi 10 haber ile en çok iken, Dış Haberler 1 haber ile en az sayıda yer almaktadır.

Tablo 7.

Akşam Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Doğan Haber Ajansı	3
İhlas Haber Ajansı	1
GOAL	1
Anadolu Ajansı	29
Hürriyet	1

Tablo 7'de Akşam Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında Anadolu Ajansı 29 haber ile en çok iken İhlas Haber Ajansı, Hürriyet ve GOAL 1'er haber ile en az sayıda yer almaktadır.

Tablo 8.

Hürriyet Gazetesi Kaynak Dağılımı

Haber Kaynağı	Haber Sayısı
Cihan Haber	1
Anadolu Ajansı	30
Ntv Spor	2
Doğan Haber Ajansı	4
İhlas Haber Ajansı	1

Sabah	1
Hürriyet.com.tr	27
BBC	1
DeutscheWelle	1

Tablo 8’de Hürriyet Gazetesinin haber kaynaklarına bakıldığında Anadolu Ajansı 30 haber ile en çok iken BBC, Deutsche Welle, Sabah, Cihan Haber ve İhlas Haber Ajansı 1’er haber ile en az sayıda yer almaktadır.

4.4. Gazetelerdeki Haberlerin Konularına Göre Sınıflandırılması

Bu bölümde, gazetelerde yer alan haberlerin konularına göre dağılımı saptanarak tablo haline getirilmiştir. Haberler; iddialar, kişilerin açıklamaları, FIFA Kurumu, magazin, adaylar hakkında bilgilendirme, ülke yöneticilerin açıklamaları ve FIFA başkanı Blatter’ın açıklamaları olmak üzere toplam yedi başlık altında sınıflandırılmıştır.

Tablo 9.

Gazetelerde Yer Alan Haberlerin Konulara Göre Sınıflandırılması

	Yeni Ş.	Zaman	Cumhuriyet	Evrensel	Akşam	Hürriyet
İddialar	1	2	1	-	4	8
Kişilerin Açıklamaları	-	1	1	2	4	4
FIFA Kurumu	13	5	11	6	14	30
Magazin	1	1	-	-	3	4
Aday Bilgisi	1	3	3	2	4	8
Blatter’ın Açıklamaları	-	4	-	-	4	5
Ülkelerin Açıklamaları	3	3	1	1	2	9

Tablo 9'da gazetelerde yer alan haberlerin konulara göre sınıflandırmasına bakıldığında; Yeni Şafak Gazetesi FIFA Kurum haberleri ile ilgili 13 haber, magazin ile ilgili 1 haber ve ülkelerin açıklamaları ile ilgili 3 habere yer vermiştir. Hürriyet Gazetesi ise 30 adet FIFA haberi, 8 adet iddia haberi, 8 adet aday bilgisi haberi, 5 adet Blatter haberi, 4 adet kişi açıklamaları ve 4 adet magazin haberine yer vermiştir.

4.5. Örneklem Grubu Örnek Gazete Haberleri

Bu bölümde, örneklem grubu gazetelerinde yer alan haberlerden bazı örnekler, gazetelerde yayınlandıkları şekilleri ile verilmiştir.

4.5.1. Yeni Şafak

4.5.1.1. Seçim öncesi FIFA'da şok.

"FIFA'nın 29 Mayıs Cuma günü yapılacak başkanlık seçimi öncesi İsviçre polisi, seçim için Zürih'e gelen bazı FIFA yetkililerini sabaha karşı kaldıkları otele baskın yaparak gözaltına aldı" (Yeni Şafak, 2015) .

4.5.1.2. Putin'den ABD'ye FIFA suçlaması.

"Rusya, yeni başkanın seçileceği 65. FIFA Kongresi'nde 17 yıldır görevini sürdüren Sepp Blatter'i destekleyeceğini açıkladı. FIFA ile ilgili başlatılan yolsuzluk soruşturmasına Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 'Bu olay, ABD'nin kendi yargısını başka ülkelerde yaymaya çalışmasının bariz bir girişimidir' dedi. Zürih'te Rus TASS haber ajansına açıklama yapan Rusya Futbol Federasyonu Başkanı Nikolay Tolstih, 79 yaşındaki mevcut başkan Blatter'in dünya futbolu için çok şeyler yaptığını belirterek, seçimde kendisini destekleyeceklerini söyledi. 2018 FIFA Dünya Kupası'na ev sahipliği yapacak Rusya, FIFA'da devam eden rüşvet operasyonunu yakından takip ediyor" (Yeni Şafak, 2015).

4.5.1.3. FIFA başkanı istifa etti.

"İsviçre'nin Zürih kentindeki FIFA merkezinde basın toplantısı düzenleyen Blatter, FIFA başkanlığı görevine devam etmeyeceğini ve önümüzdeki günlerde düzenlenecek başkanlık seçimine aday olarak girmeyeceğini söyledi. FIFA Başkanı Sepp Blatter istifa ettiğini duyurdu. Blatter, geçtiğimiz hafta FBI'nın FIFA'ya yaptığı yolsuzluk operasyonu sonrası, yeniden FIFA başkanı seçilmişti. İsviçre'nin Zürih kentinde düzenlenen 65. FIFA Kongresi'nde FIFA başkanlığı seçiminde ikinci tur oylaması öncesi adaylardan Ürdün Prensi Ali bin el-Hüseyin'in

çekilmesiyle Sepp Blatter yeniden başkan olmuştu.FIFA Başkanı Joseph Sepp Blatter, görevinden istifa edeceğini açıkladı. İsviçre'nin Zürih kentindeki FIFA merkezinde basın toplantısı düzenleyen Blatter, FIFA başkanlığı görevine devam etmeyeceğini ve önümüzdeki günlerde düzenlenecek başkanlık seçimine aday olarak girmeyeceğini söyledi” (Yeni Şafak, 2015).

4.5.2.Zaman Gazetesi

4.5.2.1.FIFA'ya rüşvet ve yolsuzluk operasyonu.

“İsviçre Adalet Bakanlığı, FIFA'nın bazı yetkilileri 100 milyon doların üzerinde rüşvet almakla suçlanıyor. Yapılan ani baskının ABD merkezli olduğu belirtiliyor.

Futbol dünyası, Uluslararası Futbol Federasyon Birliği'ne (FIFA) yönelik rüşvet ve yolsuzluk operasyonu ile sarsıldı. Gelişme, FIFA Başkanı Sepp Blatter'in beşinci kez aday olduğu kongre öncesinde yaşandı. FIFA delegeleri, yarınki 65'inci olağan genel kurul için İsviçre'nin Zürih şehrinde buluştu. Ancak sabahın erken saatlerinde aralarında FIFA başkan yardımcılarını Eugeni oFigueredo ve Jeffrey Webb'in yer aldığı 7 kişiye gözaltı gerçekleştirildi. Medyada, olayın Başkan Sepp Blatter'e sıçrayacağı ileri sürülse de FIFA haberleri yalanladı. Basın Sözcüsü Walter de Gregorio, “Başkan Sepp Blatter şüpheli konumunda değil. 2018 ve 2022 dünya kupasına ilişkin iddialar karşısında FIFA'nın kendisi federal savcılığı bilgilendirildi.” dedi. Toplantının da planlandığı gibi devam edeceğini söyledi” (Zaman,2015).

4.5.2.2.Blatter'den 'rüşvet' savunması.

“İsviçre'nin Zürih kentinde düzenlenen 65. FIFA Kongresi'nde, Ürdün Prensi Ali bin el-Hüseyin'in adaylıktan çekilmesiyle yeniden başkanlığa seçilen Sepp Blatter, Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'ni yeniden ayağa kaldıracaklarını söyledi. 1998'den beri oturduğu koltuğu 4 yıl sonra yerine seçilecek kişiye devredeceğini belirten İsviçreli yönetici, UEFA Başkanı Michel Platini'ye yüklendi. FIFA yetkililerine yönelik yolsuzluk ve rüşvet operasyonuna değinen 79 yaşındaki Blatter, “Prens Ali'yi destekleyen ABD, ayağımı kaydırmak istedi. Beni ve arkadaşlarımı suçlayamazsınız. Üyelerin ahlak bekçisi değilim dedi” (Zaman,2015).

4.5.2.3.İstifasını sunan Blatter, rüşveti itiraf etti.

“Eski FIFA yönetim kurulu üyesi Chuck Blazer, 1998 ve 2010 Dünya Kupası için rüşvet aldığını söyledi. Sepp Blatter onu doğruladı. FIFA (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) başkanlığına 29 Mayıs'ta 5'inci kez seçilen Sepp Blatter'in önceki günkü istifası futbol dünyasını şoke etti. ABD basını, New York'ta bulunan Blatter'in, FBI'nın (ABD Federal Soruşturma Bürosu) başlattığı soruşturmada en az hasarla çıkmayı planladığını yazdı. Eski FIFA İcra Kurulu Üyesi Chuck Blazer ise

Amerikan Federal Mahkemesi'ne verdiği ifadede, 1998'de Fransa'da düzenlenen, 2010'da Güney Afrika'nın ev sahipliğini üstlendiği dünya kupaları için rüşvet aldıklarını itiraf etti. FIFA'da üst düzey yetkililere, 1998 senesinden 2010'a dek düzenli para ödendiğini açıklayan FBI, 23 yıl boyunca (1990-2013) Kuzey ve Orta Amerika ile Karayipler Futbol Konfederasyonu (CONCACAF) başkan yardımcısı olan Blazer'i takip etmişti. 1997-2013 arasında FIFA Yönetim Kurulu üyesi olan Blazer'ın sözlerinin hatırlatıldığı Sepp Blatter de şok cümleler kurdu: "1992'de bazı kişilerin, Fransa 1998 için verdikleri rüşveti kabul ediyorum." Katar 2022'nin sorulduğu 79 yaşındaki İsviçreli spor adamı, "Bir Arap İslam ülkesindeki turnuvaıyla ayrımcılık ve önyargıya karşı bir zafer kazanmayı umut ettik." ifadelerini kullandı. ABD yargısının talebi üzerine İsviçre polisi, geçen hafta 7 FIFA görevlisini gözaltına almıştı" (Zaman,2015).

4.5.3. Cumhuriyet

4.5.3.1. Putin'den ABD'ye FIFA resti.

"Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, FIFA'da devam eden rüşvet operasyona ilişkin, "Bu olay, ABD'nin kendi yargısını başka ülkelerde yaymaya çalışmasının bariz bir girişimidir" dedi. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, FIFA'da devam eden rüşvet operasyona ilişkin, "Bu olay, ABD'nin kendi yargısını başka ülkelerde yaymaya çalışmasının bariz bir girişimidir" dedi. Moskova'da gazetecilerin konuyla ilgili sorusuna cevap veren Putin, üst düzey FIFA yetkililerinin ABD'nin isteği üzerine gözaltına alınmasının oldukça garip olduğunu belirtti. Putin, "Belki onlardan bazıları bir şeyleri ihlal etmiş olabilir, bunu bilmiyorum. Ama bu yetkililer ABD vatandaşı değil, eğer bir şeyler yaşandıysa bile, bu Amerika sınırları dışında oldu ve ABD'nin bununla alakası yok. Bu olay, ABD'nin kendi yargısını başka ülkelerde yaymaya çalışmasının bariz bir girişimidir" değerlendirmesinde bulundu. Rusya Dışışleri Bakanlığı'ndan konuyla ilgili dün yapılan açıklamada, "Bu olay ABD Anayasası'nın kendi ülke sınırları dışında kanunsuz bir şekilde kullanılmasının başka bir örneğidir" ifadelerini kullanılmıştı. İsviçre Adalet Bakanlığı, 100 milyon doların üzerinde rüşvet aldıkları iddiasıyla gözaltına alınan ve aralarında 2 FIFA başkan yardımcısının da bulunduğu 7 kişinin gözaltına alındığını duyurmuştu"(Cumhuriyet,2015).

4.5.3.2. FIFA'da rüşvet itirafı.

"FIFA'da yolsuzluk skandalının yankıları devam ederken, FIFA eski icra kurulu üyesi Chuck Blazer'ın, 1998 ve 2010 Dünya Kupası için rüşvet aldıklarını itiraf etmesi gündeme bomba gibi düştü. FIFA İcra Kurulunun eski üyesi Chuck Blazer'in, 2013 yılında mahkemeye verdiği ifadede, 1998 ve 2010 dünya kupalarının düzenleneceği

ülkelerin belirlenmesi sürecinde kendisinin ve diğer üyelerin rüşvet aldığını itiraf ettiği belirtildi. New York'taki ABD Bölge Mahkemesi, Blazer'in Kasım 2013'te mahkemeye verdiği ifadenin belgelerini kamuoyuna açıkladı. Buna göre Blazer, rüşvet, dolandırıcılık, kara para aklama, vergi kaçırma gibi suçlamaları kabul ederek yetkililerle işbirliğine gitti. Blazer'in hem Fransa'da düzenlenen 1998 Dünya Kupası hem de Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ev sahipliği yaptığı 2010 Dünya Kupası'nın ülke seçimi sırasında kendisinin ve diğer üyelerin rüşveti kabul ettiğini itiraf ettiği kaydedildi. Dünya Kupası ve diğer büyük turnuvaların yayın hakları ve reklamları konusunda da rüşvet aldıklarını kabul eden Blazer'in mahkemede suçlamaları kabul etmesinin diğer zanlılara ulaşmada da yardımcı olduğu öne sürüldü. Blazer, 1996-2011 yıllarında FIFA İcra Kurulu üyesi, 1990-2011 yıllarında da Kuzey Amerika, Orta Amerika ve Karayipler Futbol Konfederasyonu (CONCACAF) Genel Sekreterliği görevlerinde bulunmuştu. ABD, FIFA'nın üst düzey 9 yöneticisi ile 5 spor pazarlama şirketi yöneticisine rüşvet, kara para aklama ve dolandırıcılık suçlarından dava açmış, zanlılardan FIFA Başkan Yardımcıları Jeffrey Webb ve Eugenio Figueredo, FIFA yöneticileri Eduardo Li, Julio Rocha, Costas Takkas, Rafael Esquivel ve Jose Maria Marin İsviçre'de gözaltına alınmıştı" (Cumhuriyet,2015).

4.5.3.3.FIFA başkanlığına yeni aday: Platini doğru kişi değil.

"Güney Koreli işadamı Chung Mong-joon, FIFA'nın başkanlık görevine talip olduğunu açıkladı. FIFA'nın eski asbaşkanı ve Güney Kore merkezli çok uluslu otomotiv firması Hyundai'nin en büyük hissedarı Chung, İngiliz basınına yaptığı açıklamada, rakibi UEFA Başkanı Michel Platini'nin FIFA için doğru aday olmadığını söyledi. Güney Koreli Chung, FIFA'da başkanlığına talip olduğunu belirterek, "Seçilmem halinde, lüks ofisimde keyfime bakmayacağım. Benim işim FIFA'yı değiştirmek olacak" dedi."Platini sistemin ürünü bir kişi".Forbes finans dergisine göre 1,2 milyar dolar servete sahip 63 yaşındaki Chung, Platini'nin FIFA'da reformlar yapacak düzeyde olmadığını savunarak, "Bay Platini'den yapılması gereken reformları beklemek çok anlamsız. O, FIFA'nın şu anki yapısını endüstriyel düzeyde destekliyor ve bugünkü sistemin ürünü kişilerden birisi" değerlendirmesinde bulundu."Avrupalı olmayan bir başkan gerek".FIFA'da başkanlık görevi için önemli bir şansa sahip olduğunu öne süren Chung, "FIFA'nın artık Avrupalı olmayan bir başkana sahip olması gerekiyor çünkü Blatter ve arkadaşlarının kontrolünde bir organizasyon haline geldi" ifadesini kullandı"(Cumhuriyet,2015).

4.5.4. Evrensel

4.5.4.1. "FIFA'ya yolsuzluk baskını: Yöneticiler gözaltına alındı. "

"İsviçre polisi, ABD'nin yönettiği yolsuzluk iddialarına dayanarak Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'nin (FIFA) bazı yöneticilerini gözaltına aldı. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) olağan zirvesi olaylı başladı. Kongre için İsviçre'nin Zürih kentinde bir araya gelen FIFA delegelerinin konakladığı hotele sabahın erken saatlerinde polis baskını yapıldı. İsviçre Adalet Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre rüşvet operasyonu kapsamında altı üst düzey yetkili göz altına alındı. Basına yapılan açıklamada şüphelilerin 100 milyona varan rüşvet ve yolsuzluk iddialarına karıştığı ve Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) iade edileceği belirtildi. Açıklamada ayrıca, İsviçreli güvenlik güçlerinin New York savcılığın başvurusu üzerine harekete geçtiği de belirtildi. New York Times gazetesinin haberine göre, Kostarika'dan Eduardo Li, Kayman Adalarından Jeffrey Webb, Trinidad ve Tobago'dan Jack Warner ve Güney Amerika Futbol Federasyonu Başkanı Eugenio Figueredo göz altına alınan delegeler arasında yer aldı" (Evrensel,2015).

4.5.4.2. Blazer'dan 2010 ve 1998 Dünya Kupası itirafı.

"FIFA'nın eski yöneticisi Chuck Blazer'ın 2010 Güney Afrika ve 1998 Fransa Dünya Kupalarına ilişkin rüşvet aldığı kabul ettiği açıklandı. FBI soruşturmasında Blazer'in kendisinin yanında başka yöneticilerin de aynı suçu işlediğini söylediği belirtildi. FIFA'nın eski yöneticisi Chuck Blazer'ın 2010 Güney Afrika ve 1998 Fransa Dünya Kupalarına ilişkin rüşvet aldığı kabul ettiği açıklandı. FBI soruşturmasında Blazer'in kendisinin yanında başka yöneticilerin de aynı suçu işlediğini söylediği belirtildi. FBI'nın soruşturması kapsamında Çarşamba günü İsviçre'de operasyon düzenlenmiş, soruşturmada adı geçen 14 kişiden 7'si gözaltına alınmıştı. FBI'nın soruşturması 1991'den günümüzde 150 milyon dolarlık rüşvet, kara para aklama, elektronik sahtekarlık, şantaj gibi iddiaları içeriyor. Soruşturma savcıları, FIFA'nın eski İcra Heyeti Üyesi ABD'li Blazer'ın 2010 ve 1998 Dünya Kupalarına dair rüşvet itirafını 2013 yılında yaptığını dile getirdi. Blazer, FBI soruşturmasındaki itirafçılardan biri olarak biliniyor. Soruşturma kapsamında dün istifa eden FIFA eski Başkanı Sepp Blatter'in de suçlandığı iddia edildi" (Evrensel,2015).

4.5.4.3. Platini, FIFA başkanlığına adaylığını açıkladı.

"UEFA Başkanı Michel Platini, FIFA başkanlığı için yapılacak seçimlerde aday olacağını ilan etti. Platini, "FIFA'nın beyaz bir sayfa açmaya ihtiyacı var" dedi. FIFA başkanlığı için seçimler 26 Şubat'ta gerçekleştirilecek. Adayların 26 Ekim'e kadar başvurularını yapmaları gerekiyor. Yolsuzluk skandalları sonrası FIFA Başkanı Sepp Blatter görevi bırakacağını açıklamıştı. BBC Türkçe'nin haberine göre

Başkanlık için aday olacağı belirtilen Prens Ali bin Hüseyin, "Platini, FIFA için uygun değil. Futbol taraftarları ve oyuncular daha iyisini hak ediyor" yorumunu yaptı. Platini adaylık kararıyla ilgili, "Kendi geleceğimin yanında futbolun geleceğini de düşünüp tarttım" dedi" (Evrensel,2015).

4.5.5. Akşam Gazetesi

4.5.5.1. 'İngiltere'de Blatter seferberliği.

"İngiliz spor ve siyaset adamları, FIFA Başkanı Blatter'in istifa kararının, "2018'in intikamı" olarak algılanmaması için büyük çaba harcıyor. FIFA Başkanı SeppBlatter'in görevi bırakacağını açıklaması, İngiltere'de memnuniyetle karşılanırken, İngiliz spor ve siyaset adamları, istifa kararının, İngiltere'nin 2018 Dünya Kupası ev sahipliğini kaybetmesinin intikamı olarak algılanmaması için büyük çaba harcıyor. 2018 Dünya Kupası için çektiği Rusya'yı karşısına almak istemeyen İngiltere, 2022 Dünya Kupası'nı düzenleme hakkını elde eden Katar'la ilgili yolsuzluk iddialarını, göçmen işçi ölümlerini ve havanın yaz döneminde aşırı sıcak olması nedeniyle çıkan "kupa ne zaman düzenlenecek" tartışmalarını gündemden hiç düşürmedi. Genel kurul öncesinde FBI tarafından yapılan soruşturma ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in FIFA Başkanı Blatter'e destek vermesi, Ukrayna krizi nedeniyle uzun süredir gerilim yaşayan Rusya ve Batı ülkelerini FIFA başkanlık seçiminde de karşı karşıya getirdi. Blatter'in istifa kararıyla FIFA'da yeni dönemin başlayacağını düşünenler olduğu gibi, FIFA'nın yeni başkanının en erken yıl sonunda belirlenecek olması nedeniyle Blatter'in bu hamlesinin taktiksel olduğunu savunanlar da var. Blatter'in soruşturmanın seyrine göre kararını yeniden gözden geçirme ihtimali bulunurken, ilerleyen süreçte başkan adaylığı için şartların daha da zorlaştırılabileceği öne sürülüyor" (Akşam,2015).

4.5.5.2. 'Yok artık! Blatter ve İrinaShayk.

"Futbol dünyası Cristiano Ronaldo'nun eski sevgilisi İrinaShayk ve FIFA başkanı SeppBlatter arasında ilişki olduğu iddiasıyla çalkalanıyor. Real Madrid'in yıldızı Cristiano Ronaldo'nun eski sevgilisi İrinaShayk ve FIFA Başkanı SeppBlatter'in arasında ilişki olduğu iddiası ortalığı karıştırdı. Geçtiğimiz aylarda Ronaldo'nun kendisini aldattığını açıklayan ve ilişkilerine nokta koyan İrinaShayk hakkında bomba bir haber yapıldı. İspanya'nın ünlü gazetelerinden El MundoDeportivo, 28 yaşındaki ünlü mankenin 79 yaşındaki FIFA Başkanı SeppBlatter ile ilişki yaşadığını gündeme getirdi. Shayk, Ronaldo'dan ayrıldıktan sonra Hollywood'un ünlü aktörü Bradley Cooper ile birlikte olmaya başlamıştı. Öte yandan FIFA Başkanı SeppBlatter, daha

önce Ronaldo-Messi kıyaslamasında Arjantinli futbolcuyu tuttuğunu açıklamış ve Madrid cephesinden tepki görmüştü” (Akşam,2015).

4.5.5.3.“Blatter, protestocuya cevap verecek.

FIFA Başkanı SeppBlatter, gelecek hafta Pazartesi günü Zurih'te bulunan FIFA merkez binasında basın toplantısı yapacak. Blatter, düzenleyeceği toplantıda kendisi hakkında büyük maçlarda sahte bilet basıp piyasaya sürdüğünü iddia eden İngiliz mizah yazarına cevap verecek. Öte yandan UEFA Başkanı Michel Platini, gelecek yıl yapılacak FIFA Başkanlığı için aday olup olmayacağını iki hafta içinde açıklayacağını bildirdi. Ayrıca daha önce adaylığını açıklayan Zico bu karardan vaz geçmezken, Prens Ali de tekrar aday olacak. 79 yaşındaki Blatter ise, seçimlerde tekrar aday olmayacağını ve eski mesleği olan gazeteciliğe döneceğini ifade etti” (Akşam,2015).

4.5.6. Hürriyet

4.5.6.1.FIFA'ya rüşvet operasyonu.

“Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) Başkanı Anne Brasseur, FIFA'nın güvenilirliğini sürdürmesinin "içindeki iltihabı akıtmasına" bağlı olduğunu söyledi. FIFA'nın üst düzey yöneticilerinin rüşvet aldığı gerekçesiyle gözaltına alındığı Zurih'te düzenlenen operasyon ile 2018 ve 2022 Dünya Kupası kapsamında "kara para aklandığı" gerekçesiyle açılan soruşturmanın ardından yaşanan tartışmalara AKPM Başkanı Anne Brasseur da katıldı. AKPM'nin internet sitesinden konu hakkında açıklamalar yapan Brasseur, FIFA'da başkanlık seçimin öncesinde yaşananları "skandal" olarak niteleyerek, "Soruşturmanın sonu nasıl çıkarsa çıksın, FIFA'nın yönetim yapısında reformun devam etmesi gerekiyor. Bunca yıldır devam eden olumsuz eleştiriler göz önüne alındığında, gözaltılar sürpriz değil. FIFA'nın artık içindeki iltihabı akıtması gerekiyor" değerlendirmesinde bulundu. Başkan Brasseur, futbol ve sporun sonu gelmeyen skandallardan korunması için acilen önlemler alınması gerektiğini vurgulayarak, "Ancak bu şekilde illegal durumlar ortadan kalkar. Spor etiğini devam ettirebilecek ve insan haklarına saygı gösterecek yenilenmiş bir FIFA'ya ihtiyacımız var. Bunu için Katar sorunundan başlanmalı" ifadelerini kullandı. Brasseur, yapılan reformların hızlandırılması için AKPM'nin 3 yıldır FIFA'ya çağrıda bulunduğunu da belirtti” (Hürriyet,2015).

4.5.6.2.Blatter yoksa Don Blatter mi.

“İspanyol ve İngiliz basını son günlerde ortaya çıkan yolsuzluk skandallarına rağmen SeppBlatter'in yeniden FIFA başkanı seçilmesini eleştirdi. En sert eleştirilerden biri ise İspanyol El Pais'den geldi: Bugünün meselesi, 1998'den bu yana FIFA Başkanı

olan Blatter'in, uluslararası futbol sektöründe dönen milyarlarca avroyu yönlendiren bir mafya babası mı yoksa etrafını çevreleyen yolsuzlukların farkına varmayan 79 yaşında şaşkın bir dede mi olduğudur... Gazetelerin internet sayfalarına yansıyan başlıklarda ve yorumlarda, Blatter'in yolsuzluk olaylarına, ABD ve İngiltere gibi güçlü ülkeler ile UEFA'dan gelen tepkilere rağmen yeniden FIFA başkanı seçilecek desteği bulabildiğine vurgu yapıldı. Ülkenin yüksek tirajlı spor gazetelerinden Marca, "FIFA'da hiçbir şey değişmedi" başlığını atarak, haberde "Yolsuzluk olayları bile futbolun en büyük kurumunda taşları yerinden oynatmadı" yorumunda bulundu. AS gazetesi de "FIFA'da hala çoğunluğun Blatter'in yönetimini desteklemesi önemli olmaya devam ediyor. UEFA Başkanı Michael Platini'nin son adımları ve demeçleri bile tarihi bir seçim olmasını sağlayamadı. ABD, İngiltere ve Almanya'nın baskıları, beklenen bir sonucun değişmesi için yeterli olmadı" ifadelerini kullandı" (Hürriyet,2015).

4.5.6.3.AP, Blatter'den görevi bırakmasını istedi.

"Avrupa Parlamentosu, FIFA Başkanı Blatter'in görevi hemen bırakmasını istedi. Avrupa Parlamentosu, yolsuzluk skandalıyla sarsılan FIFA'da Başkan SeppBlatter'ın görevi derhal bırakmasını istedi. AP'nin kabul ettiği karar tasarısında, Blatter'in istifa etmemesi durumunda, sistemli ve köklü yolsuzluğun kol gezdiği FIFA'da acilen ihtiyaç duyulan reformların yapılamayacağı belirtildi. Tasarıda, SeppBlatter'in istifa kararı alması memnuniyetle karşılandı fakat 9 ay daha görevde kalması ihtimalinden duyulan endişe dile getirildi. Blatter'in yerine derhal geçici bir başkanın seçilmesi istendi. Avrupa Parlamentosu ayrıca, rüşvet iddialarının belgelenmesi halinde 2018 ve 2022 dünya futbol şampiyonalarının Rusya ve Katar'dan geri alınabileceğine yönelik açıklamaları da memnuniyetle karşıladı" (Hürriyet,2015).

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmada FIFA’da meydana gelen şike ve yolsuzluk haberlerinin medya tarafından nasıl çerçevelenerek aktarıldığının incelenmesi amacıyla medya analizlerinde sıkça kullanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubuna alınan gazetelerdeki haberler, 27 Mayıs 2015 – 30 Ağustos 2015 tarihleri arasında taranmıştır.

Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulgulara göre; Cumhuriyet Gazetesi konu ile ilgili 17 haber yayınlamıştır. Bu haberlerin bir tanesinde kaynak olarak Anadolu Ajansını gösterirken, geriye kalan 16 haberde kaynak olarak “cumhuriyet.com.tr”yi göstermiştir. Cumhuriyet Gazetesi FIFA’da var olan durumu aktarırken, daha çok mevcut başkan ve yönetim ile ilgili suçlama haberlerine ve sistemin işleyişi ile ilgili olumsuz düşünceleri olan kişilerin haberlerine yer vermiştir. Özellikle FIFA başkanı Sepp Blatter ile ilgili olarak ortaya çıkan yolsuzluk, şike ve rüşvet haberleri ile onun istifasından sonra ortaya çıkan adaylar ile ilgili haberleri yayınlamış, fakat Sepp Blatter’in kendisi ile ilgili iddialara yaptığı savunmalara ve açıklamalara hiçbir şekilde yer vermemiştir. Haberlerin aktarımında genel olarak sistemdeki işleyişin ve kişilerin değişmesi üzerinde durulmuştur. 2018 Dünya Kupası ev sahibi Rusya ve 2022 Dünya Kupası ev sahibi Katar ile ilgili dünya basınında çıkan kara para aklama haberlerine yer vermemiştir. Cumhuriyet Gazetesi bu durumu ile FIFA’daki durumun aktarımında çok detaya inmeden, mevcut yönetim ile ilgili şike, rüşvet ve yolsuzluk haberlerine yer vermiştir.

Evrensel Gazetesi süreç içerisinde toplam 11 haber yayınlamıştır. Yayınladıkları haberlere kaynak olarak dış haberler ve spor servisini göstermiştir. Evrensel gazetesi yaptığı haberlerde suçluluğu kesinleşmemiş kişiler ile ilgili haberlere yer vermemiş, kişileri karalama yoluna gitmemiştir. Yolsuzluk itirafları ile ilgili sadece eski bir FIFA yöneticisi olan Chuck Blazer’in açıklamasına yer vermiştir. Dolayısı ile federasyon ve konfederasyon başkanlarının ve bazı kişilerin şike ve yolsuzluk açıklamaları ile ilgili haberlerde yeterli önemi göstermediği söylenebilir. FIFA Başkanı Blatter ile ilgili hiçbir suçlamaya gitmemiş, hatta aksine Rusya Başkanı Putin’in “Blatter’a Nobel verilmeli” açıklaması ile ilgili haber yayınlamıştır. 10 Haziran’dan sonra konu ile ilgili sadece FIFA Başkanlığına adaylığını koyan kişilerle

ilgili haber yayınlamıştır. Avrupa Konseyi ve Amerika başta olmak üzere İngiltere ve Almanya gibi büyük devletlerin FIFA ile ilgili yaptıkları söylemlerine yer vermemiştir. Bu açıdan bakıldığında Evrensel Gazetesinin, cezası kesinleşmemiş kişilerle ilgili haber yapmadığı ve yayınladığı haberlerde de ortamı alevlendirecek açıklama ve iddialardan kaçındığı söylenebilir. Fakat günümüzün en güçlü sanayilerinden birisi haline gelen futbolun en üst kurumu olan FIFA ile ilgili ortaya çıkan şike, yolsuzluk ve rüşvet ile ilgili haberleri yayınlamada, yaptığı 11 haber ile çok kısır kaldığını söylemek yanlış olmaz. Uluslararası bir kurum olan FIFA'dan yararlanmak isteyen güçlü devletlerin adeta savaştığı bir süreci detaylarına inmeden aktarma yolunu seçmiş ve yaşanan olayları okuyucularına aktarma konusunda yetersiz kalmıştır.

Zaman Gazetesi bu süreçte toplam 19 haber yayınlamış, haberler kaynakları olarak spor servisi, yurt dışı ülkelerdeki kendi gazetecilerini ve Reuters Haber Ajansını göstermiştir. Zaman gazetesinde yayınlanan haberlerin büyük çoğunluğu yurt dışındaki kendi gazetecileri tarafından yapılmıştır. Haberlerinde Blatter ve diğer yöneticiler ile ilgili ortaya çıkan yolsuzluk, şike ve rüşvet iddia ve itiraflarını yayınlamıştır. Yayınladığı haberlerde, Sepp Blatter'in arkasında durarak onun suçsuz olduğunu ve bu olayların komplo olduğunu iddia eden Rusya ve bazı Afrika ülkelerinin açıklamaları ile ilgili olanlara yer vermemiş, daha çok Blatter ve yöneticilerin suçlu olduğunu ve istifa etmeleri gerektiğini savunan; başta Amerika olmak üzere, İngiltere ve Almanya gibi büyük devlet yöneticilerinin FIFA ile ilgili açıklamalarına yer vermiştir. Genel olarak bakıldığında; Zaman Gazetesi'nin yayınladığı 19 haber ile mevcut olan durumu okuyucularına ve halka yansıtmada yetersiz kaldığı ve bu haberlerin birçoğunun Blatter ve yöneticileri suçlayıcı ya da karşı adaylar ile ilgili haberler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, tarafsız kalma konusunda sıkıntı yaşadıkları söylenebilir.

Yeni Şafak gazetesi veri araştırma sürecinde; Doğan Haber Ajansı, Anadolu Ajans, İhlas Haber Ajansı ve Yeni Şafak kaynaklı, toplam 19 haber yayınlamıştır. Buna dayanarak, gazete FIFA'da patlak veren sürecin başlangıcında konu ile ilgili çok fazla haber yapmamıştır denilebilir. Yaşanan olaylarla ilgili, FIFA'da 11 yetkilinin polis baskının ardından suçlu bulunarak gözaltına alındıklarını duyurduktan sonra, haberlerinde FIFA'da yapılacak olan seçim ile ilgili konulara değinmiştir. Haberlerinde suçlayıcı tavır almayarak, bazı ülkelerin Blatter ve karşı adaylarla ilgili yaptıkları açıklamalara yer vermiştir. Gazete, haberlerinde Amerika ve İngiltere gibi devletlerin, Blatter'a karşı aday olarak çıkan El-Hüseyin'i desteklediklerini ve eğer başkan olarak seçilirse El-Hüseyin'in FIFA'nın başına geçen ilk Müslüman başkan

olacağını yazmıştır. Blatter'ın yeniden başkan seçildikten sonra istifa etmesinin ardından, başkanlık için adaylığını koyan diğer kişiler arasından sadece El-Hüseyin ile ilgili haber yapmıştır. Maradona, Zico ve Platini gibi adayları görmezden gelmiştir. Olağanüstü seçim döneminde Blatter ve önceki FİFA yönetimi ile ilgili şike, rüşvet ve yolsuzluk haberlerine yer vermiştir. Yeni Şafak gazetesinin yayınladığı haberlerde suçlamada bulunmaktan kaçındığı, fakat FİFA başkanlığına aday olan kişiler ile ilgili haber yayınlamakta ve bilgi vermekte eşit davranmadığı söylenebilir. Bu süreçte Müslüman olan El-Hüseyin'e yakın ve onu desteklediğini iddia ettikleri ülkelerin açıklamaları ile ilgili haberler yapmıştır. Federasyon ve konfederasyon başkanları ile FİFA'nın eski yöneticilerinin şike, yolsuzluk ve rüşvet itiraflarına yer verme konusunda yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

Akşam Gazetesi toplam 35 haber yapmış, haberlerinde; Doğan Haber Ajansı, İhlas Haber Ajansı, GOAL ve Anadolu Ajansını kaynak olarak göstermiştir. Gazete, olayların patlak verdiği ilk günden itibaren yaptığı haberlerde; rüşvet, şike ve yolsuzluk iddiaları ile ilgili suçlamalara, devletlerin konu ilgili açıklamalarına, FİFA başkanlığına aday olan kişiler ile ilgili haberlere ve mevcut yöneticilerin iddialarla ilgili yaptıkları açıklamalara yer vermiştir. Haberlerinde taraf olmaktan kaçınarak; hem şike ve yolsuzluk ile ilgili iddiaları yayınlamış, hem de bu iddialara karşı yapılan savunmaları yayınlamıştır. Seçim döneminde yaşanan olayları yakından takip ederek, adaylığını koyan tüm kişiler ile ilgili bilgilendirme yapmıştır. Hatta olaylar ile ilgili şike ve yolsuzluk haberlerinin dışında, işi magazin boyutuna taşıyarak Blatter'ın özel hayatı ile ilgili yapılan bazı iddialara da yer vermiştir. Gazetenin yaptığı haberler ile ilgili olarak; süreci yakından takip ettiği ve okuyucularına olaylar ile ilgili yeterli bilgi verdiği söylenebilir. Yaptıkları haberlerde taraf olmaktan kaçınmış ve kaynaklarını geniş tutarak, olaya yalnızca bir yolsuzluk veya şike olarak bakmamış; evrensel boyutta tanınmış futbolcuların, teknik adamların konu ile ilgili açıklamalarına ve mevcut başkan Blatter'ın özel yaşamıyla ilgili haberlere de yer vererek, olayın magazin boyutunu da işin içine sokmuştur. Liberal bir gazete olarak spor haberlerinin magazinleştirilerek verilmesinin konuyu önemsizleştirmenin tipik bir örneği sergilenmiştir.

Hürriyet Gazetesi bu süreçte; Anadolu Ajansı, Cihan Haber, Ntv Spor, Doğan Haber Ajansı, İhlas Haber Ajansı, Sabah, hürriyet.com.tr, BBC ve Deutsche Welle gibi geniş bir yelpazeyi kaynak gösterdiği, toplamda 68 haber yayınlamıştır. Gazete hem haber sayısı hem de gösterdiği kaynak sayısı olarak örneklem grubumuzdaki en fazla habere sahiptir. Hürriyet gazetesi FİFA'daki olayları başından itibaren her

yönüyle okuyucularına duyurmuş ve bu süreçte tarafsız bir yol izlemiştir. Dünya basınında yer alan tüm haberlere yer verdiği halde, Akşam Gazetesinin aksine Blatter'ın özel hayatı ile ilgili yapılan iddialara yer vermeyerek, olayı magazin boyutuna taşımamaya çalışmıştır. Sürecin başından sonuna kadar FIFA yönetimi ile ilgili şike, yolsuzluk ve rüşvet iddialarına çok geniş bir yelpazede yer vermiş; suçlama ve savunmaları tarafsız bir şekilde yayınlamıştır. Başkanlığa adaylığını koyan tüm kişilerin kim oldukları ile ilgili bilgilendirme boyutunda haberler yapmıştır. Mevcut sistem ya da kişiler ile ilgili iddiaları yayınlamada taraflı bir yön izlemeyerek, yorumu okuyucularına bıraktığını; olayları tüm çıplaklığı ile ve geniş bir yelpazede yayınladığı söylenebilir.

Gazetelerin siyasi görüşlerine göre değerlendirdiğimizde; sol basın olarak nitelendirdiğimiz Cumhuriyet ve Evrensel Gazeteleri, süreç içerisinde toplam 28 haber yayınlamışlardır. Haber sayısı ve kaynak genişliği olarak bakıldığında ciddi anlamda kısır bir sayıda kalmışlardır. Yaşanan süreçte yaptıkları haberlerde detaya inmeyen bir yol izleyerek, yaşanan olayları kendi bakış açılarından aktarmışlardır. Buradan yola çıkarak; olaylar ile ilgili okuyucularını bilgilendirmede yetersiz kaldıkları ve tarafsız kalmadıkları söylenebilir.

Sağ görüşte yer alan Zaman ve Yeni Şafak gazeteleri, toplam olarak 38 haber yayınlamışlardır. Haberlerinde kullandıkları kaynak çeşitliliği, sol basının kullandığı kaynaklarla kıyaslandığında daha fazla olmasına rağmen; haberlerin aktarılmasında sol basının aksine tarafsız bir yol izlediği söylenemez. Özellikle Blatter ve mevcut yönetimi destekleyen Rusya ve bazı Afrika ülkelerinin konu ile ilgili yaptıkları açıklamaları görmezden gelmiş, daha çok mevcut yönetimi ve Blatter'ı olumsuz yönde eleştiren kişilerin açıklamalarına ve iddialarına yer vermişlerdir. Mevcut adayları okuyucularına aktarma konusunda tarafsız kalmayarak, bazı adaylar hakkında daha çok bilgi ve haber yapmışlardır. Özellikle Yeni Şafak gazetesinin diğer adayları görmezden gelerek, Müslüman aday olan El-Hüseyn ile ilgili çok sayıda habere yer vermesi gözden kaçmamıştır. Bu süreçte yaşanan olayları okuyucularına aktarmada sol basından farksız olarak, gerek haber sayısı gerekse tarafsızlık bakımından yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

Liberal basın olarak ele aldığımız Akşam ve Hürriyet gazeteleri, toplamda 103 haber yayınlamışlardır. Sağ ve sol basının aksine, haber sayıları ve haber kaynakları oldukça fazla olmakla beraber, yaşanan olayları okuyucularına aktarmada oldukça detaylı ve geniş bir inceleme içerisine girmişlerdir. Dünyada büyük yankı uyandıran

bu süreçteki haberleri aktarmada mümkün olduğunca tarafsız olarak ve her olayı duyurmaya çalışan bir görüntü sergilemişlerdir. Mevcut sistem veya başkan hakkındaki iddialara yer verdikleri kadar, bu iddialara verilen yanıtlara da yer vermişlerdir. Ülkelerin çıkarları doğrultusunda açık açık taraf olarak durdukları FİFA skandalında, her ülke yöneticilerinin açıklamalarına yer vermişlerdir. İstifadan sonra adaylığını koyan her kişi ile ilgili okuyucularını bilgilendirmiş, yaşanan süreç ile ilgili karar verme işini okuyucusuna bırakmıştır. Bu bakımdan liberal basın sağ ve sol basının aksine tarafsız bir yol çizdiği açıkça ortadadır. Ayrıca yaptıkları haber sayıları ve içeriklerine bakarak, gazetecilik mesleğinin olmazsa olmazları arasında yer alan; halkı doğru bilgilendirme ve tarafsız yayın ilkelerine sadık kaldıkları söylenebilir.

Sağ basının FIFA'daki rüşvet skandalında sistemi muhafaza etme noktasından yaklaşması beklenirken, haberi veriş tarzıyla sistemi fazla sorgulamadığı konuyu bireye indirgediği görülmüştür. Sol basının ise haberi veriş tarzıyla FIFA'daki rüşvet skandalında eleştirilerini sisteme yöneltmesi beklenirken, konuyu başkana ve birkaç yöneticiye indirgemesi, ilgili basın kuruluşlarının spor servislerinin yeterli donanımda olmadığına göstergesidir. Bu gazetelerin spor servislerinde, sporun ve gazeteciliğin akademik eğitimini almış kimselerin yorumlarına gereksinim duyulmaktadır. Eski sporcuların gazetelerin spor sayfalarındaki varlığı, haberleri veriş tarzlarına yansımakta ve ortaya siyasal duruşlarına ve söylemlerine uymayan haberler çıkmaktadır.

Bir tarafta Rusya ve desteklediği Blatter'ın, diğer tarafta ise başta Amerika olmak üzere, İngiltere ve Almanya gibi büyük Avrupa devletlerinin desteklediği karşı adayların olduğu; tehdit ve suçlamaların havada uçuşarak, tarafların çıkarları doğrultusunda kozlarını öne sürdüğü bu kirli oyunda, ulusal gazetelerimizin de kendi görüşleri doğrultusunda taraf aldıklarını söyleyebiliriz. Bu doğrultuda; Türkiye'deki ulusal gazetelerin haberleri okuyucularına aktarmalarında, görüşlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Ulusal gazetelerin etik ilkeler doğrultusunda daha tarafsız ve dürüst haber yapmaları sağlanmalıdır.

Ulusal gazeteler yurt dışı kaynaklı haberlerde haber kaynaklarını göstermelidir.

Ulusal gazetelerin haber verme biçimi, haberin ülkemizdeki yansımalarını gündeme ve tarafları içine alacak şekilde sunulmalıdır.

Haberin etkisini ölçmek için FIFA şike ve yolsuzluk haberleri üzerine kamuoyu etki çalışmaları internetten ankete katılma, kulüp başkanları taraftar liderleri ve spor basınının uzmanlarına telefonla görüş alma ve yüz yüze görüşmelerle kamuoyunda konunun sıcak tutulması yoluna gidilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akşam(2015). *İngiltere’de Blatter seferberliği*. Erişim tarihi: 6 Haziran 2015
<http://www.aksam.com.tr/futbol/ingilterede-blatter-seferberligi/haber-410725>
- Akşam(2015). *Yok artık! Blatter ve İrina Shayk!* Erişim tarihi: 7 Haziran 2015
<http://www.aksam.com.tr/futbol/yok-artik-blatter-ve-irina-shayk/haber-410974>
- Akşam(2015). *Blatter, protestocuya cevap verecek*. Erişim tarihi: 25 Temmuz 2015
<http://www.aksam.com.tr/futbol/blatter-protestocuya-cevap-verecek/haber-424684>
- Akşar, T. Ve Merih, K. (2008) *Futbol Yönetimi* (1.basım) İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Alver, F. (2008) Kapitalist Üretim Sürecinde Irkçılık, Futbol ve Medya, *İletişim*, 26, 223-248
- Arslan, B. ve Koca, C. (2006) Kadın Sporcuların Yer Aldığı Günlük Gazete Haberlerinin Sunum Biçimine Ait Bir İnceleme, *Spor Bilimleri Dergisi*, 17, 1-10
- Atabek, N. (2006) *Gazete haberlerinde Etik Standartların Yükseltilmesinde Okur Temsilcisinin Rolü*. *Selçuk İletişim*,4,2
- Banar, S. (2006) *Türkiye’de Haber Verme İşlevinin Kişilik Hakları ve Etik Yaklaşımına Değerlendirilmesi*. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,15, 125-138
- Boniface, P. (2007) *Futbol ve Küreselleşme*(Çev. İ.Yerguz) İstanbul: NTV Yayınları (Eserin orijinali 2006’da yayımlandı)
- Ceylan, Y. (2012) *Toplumsal Değerler ve Medya Etiği*. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 45-58
- Chomsky, N. Ve Herman, E.S. (1999) *Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir*(Çev. İ. Kaplan) İstanbul: Minerva Yayınları (Eserin orijinali 1988’de yayımlanmıştır.)
- Chomsky, N. (1993) *Medya Gerçeği*(Çev. A. Yılmaz) İstanbul: Tüzmamanlaryayıncılık (Eserin orijinali 1992 yılında yayımlanmıştır.)
- Chomsky, N. (1995) *Medya Denetimi*(Çev. Ş.Süer) İstanbul: Tüzmamanlaryayıncılık

Cumhuriyet(2015). *Putin'den ABD'ye FIFA resti*. Erişim tarihi:29 Mayıs 2015
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/286758/Putin_den_ABD_ye_FIFA_resti.html

Cumhuriyet(2015). *FIFA'da rüşvet itirafı*. Erişim tarihi: 6 Haziran 2015
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/291271/FIFA_da_rusvet_itirafi.html

Cumhuriyet(2015). *FIFA başkanlığına yeni aday: Platini doğru kişi değil*. Erişim tarihi: 1 Ağustos 2015
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/334307/FIFA_baskanligina_yeni_aday_Platini_dogru_kisi_degil_.html

Donuk, B. Ve Şenduran F.S. (2006) *Futbolun Anatomisi* (1.basım) İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.

Dudu, E. (2015) *30 Mart Genel Seçimlerinde Siyasi Parti Liderlere Ait Fotoğraf Kullanımının Gazetelerin İdeolojilerine Göre Farklılaşma Biçimleri, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*,1, 3, 180-208

Demir, V. (1998) *Türkiye'de Medya ve Özdenetimi* (1.Basım) İstanbul: İletişim Yayıncılık A.Ş.

Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm* (1.Baskı) İstanbul: Sarmal Yayınevi

Erdemli, A.(2002). *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi* (1.Basım) İstanbul: E Yayınları

Ertem, G., Candan Dönmez, Y. ve Oksel,E. (2009) *Günlük Gazetelerde Hemşirelik Başlıklarının İncelenmesi, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2,2,70-75

Evrensel(2015). *FIFA'ya yolsuzluk baskını: yöneticiler gözaltına alındı*. Erişim tarihi: 28 Mayıs 2015
<https://www.evrensel.net/haber/113772/fifaya-yolsuzluk-baskini-yoneticiler-gozaltina-alindi>

Evrensel(2015). *Blazer'dan 2010 ve 1998 Dünya Kupası itirafı*. Erişim tarihi: 5 Haziran 2015
<https://www.evrensel.net/haber/114394/blazerdan-2010-ve-1998-dunya-kupasi-itirafi>

Evrensel(2015). *Platini, FIFA başkanlığına adaylığını açıkladı*. Erişim tarihi: 1 Ağustos 2015
<https://www.evrensel.net/haber/257106/platini-fifa-baskanligina-adayligini-acikladi>

- Fişek, K. (1983) *Spor Yönetimi* (1.Basım) Ankara: A.Ü. S.B.F. ve Basın – Yayın Yüksekokulu Basımevi
- Hürriyet(2015). *FIFA'ya rüşvet operasyonu*. Erişim tarihi: 30 Mayıs 2015
<http://www.hurriyet.com.tr/fifaya-rusvet-operasyonu-29133190>
- Hürriyet(2015). *Blatter yoksa Don Blatter mi?* Erişim tarihi: 2 Haziran 2015
<http://www.hurriyet.com.tr/blatter-yoksa-don-blatter-mi-29145966>
- Hürriyet(2015). *AP, Blatter'den görevi bırakmasını istedi*. Erişim tarihi: 14 Haziran 2015
<http://www.hurriyet.com.tr/ap-blatter-den-gorevi-birakmasini-istedi-29264681>
- İlhan, E. Ve Çimen,Z. (2011) *Spor Alanlarında Şiddet ve Spor Medyasının Etkileri: Spor Yazarlarının Algıları*. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 5, 3, 224-234
- İrvan, S. (1997) *Medya, Kültür, Siyaset* (1.Basım) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları/Ark Kitapları
- Jennings, A. Ve Simpson, VYV (1994) *Olimpiyatlar, Sahtekârlık ve Mafya* (Çev. M. Harmancı) İstanbul: Milliyet Yayın A.Ş. (Eserin orijinali 1993 yılında yayımlanmıştır.)
- Jennings, A. (2007) *Fault*(Çev. E.Böke) Ankara: Bilgi Yayınevi (Eserin orijinali 2006'da yayımlanmıştır.)
- Keane, J. (1993) *Medya ve Demokrasî*(Çev. H.Şahin) İstanbul: Ayrıntı Yayınları (Eserin orijinali 1991'de yayımlanmıştır.)
- Kes Erkul A. (2015) *Yazılı Basında Kentsel Dönüşüm: Yüksek Tirajlı Gazeteler Üzerine Bir İnceleme*, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,33, 2, 47-64
- Levent, F. (2013) *Günlük Gazetelerde Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Haberlerin İncelenmesi, I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı, 1, 321-334*
- Özsoy, S. (2012) *Spor Haberciliğinde Doğruluk ve Tarafsızlık*.DPUJSS, 32,95-108
- Öztürk, F. (1998) *Toplumsal Boyutlarıyla Spor* (1.Basım) Ankara: Bağırhan Yayımevi

- Şimşek, S. (2009) *Medya-Siyaset-İktidar Üçgeninde Medya Gerçeği. Selçuk İletişim*, 6,124-143
- Tükenmez, M. (2003) *Medya ve Spor* (1.Baskı) İstanbul: Etiküs Yayınları
- Uzun, R. (2004), *Türkiye’de Spor Basınının Etik Anlayışı, İletişim*, 19
- Yaktın, G.,Güçhan,G., Demiray, E. ve Sağlık, M. (1990) *Ulusal Gazetelerde Kadın İmajı, Kurgu Dergisi*, 8, 223-239
- Yeni Şafak(2015). *Seçim öncesi FIFA’da şok*. Erişim tarihi: 28 Mayıs 2015
<http://www.yenisafak.com/spor/secim-oncesi-fifada-sok-2149822>
- Yeni Şafak(2015). *Putin’den ABD’ye FIFA suçlaması*. Erişim tarihi: 29 Mayıs 2015
<http://www.yenisafak.com/spor/putinden-abdye-fifa-suclamasi-2150210>
- Yeni Şafak(2015). *FIFA başkanı istifa etti*. Erişim tarihi: 4 Haziran 2015
<http://www.yenisafak.com/spor/fifa-baskani-istifa-etti-2154704>
- Zaman(2015). *FIFA’ya rüşvet ve yolsuzluk operasyonu*. Erişim tarihi: 29 Mayıs 2015
<http://www.zaman.com.tr/indeks/yolsuzluk-ve-rusvet-operasyonunu>
- Zaman(2015). *Blatter’den rüşvet savunması*. Erişim tarihi: 1 Haziran 2015
<http://www.zaman.com.tr/indeks/blatterden-rusvet-savunmasi>
- Zaman(2015) *İstifasını sunan Blatter rüşveti itiraf etti*. Erişim tarihi: 6 Haziran 2015
<http://www.zaman.com.tr/indeks/istifasini-sunan-blatter-rusveti-itiraf-etti>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Doğum Tarihi : 15.06.1991

E-Posta : mertnalbant@hotmail.com.tr

Adres Bilgileri: Bahçelievler Mahallesi Halide Edip Caddesi No:17Burdur

Eğitim Bilgileri

Lise: Burdur Anadolu Lisesi 2005-2009

Lisans: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi / Eğitim Fakültesi/ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 2010-2014

Yüksek Lisans:

- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi ABD. 2014-..... (Halen)
- Akdeniz Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri ABD. 2014-.....(Halen)

Yurt Dışı Eğitim:

Lisans: PWSZ Krosno/Polonya Erasmus Programı 2013-2014 Güz Dönemi

Yüksek Lisans: PWSZ Krosno/Polonya Erasmus Programı 2015-2016 Güz Dönemi

Yabancı Dil: İngilizce

Sertifika Bilgileri:

- **Tenis Antrenörlüğü**
Türkiye Tenis Federasyonu - 09.2014
1. Kademe Tenis Antrenörlüğü
- **Atıcılık Trap-Skeet Antrenörlüğü**
Türkiye Atıcılık ve Avcılık Federasyonu - 07.2012
1. Kademe Trap-Skeet Antrenörlüğü